národní
úložiště
šedé
literatury

Výroční zpráva České národní banky za rok 2018

Česká národní banka
2019

Dostupný z http://www.nusl.cz/ntk/nusl-506557

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 18.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

VÝROČNÍ ZPRÁVA **2018**

ČNB ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

100 LET KČ

Grafická podoba Výroční zprávy ČNB za rok 2018 navazuje na vizuální řešení oslav 100 let česko-slovenské koruny. K nim přispěla ČNB řadou aktivit, které v roce 2018 zčásti realizovala a připravila pro rok 2019. Hlavním symbolem oslav je unikátní vysokohmotnostní zlatá mince v nominální hodnotě 100 milionů Kč.

VÝROČNÍ ZPRÁVA
2018

ČNB ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
100 LET Kč

ISBN 978-80-87225-84-4

MANDÁT ČNB

- pečovat o cenovou stabilitu,
- pečovat o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v ČR,
- vydávat bankovky a mince, řídit peněžní oběh a zúčtování bank,
- vykonávat dohled nad osobami působícími na finančním trhu.

- *Měnovou politikou* usilujeme o zachování cenové stability, tedy o udržení nízké a stabilní inflace. *Makroobezřetnostní politikou* pečujeme o finanční stabilitu a odolnost finančního systému, které jsou nezbytnou podmínkou pro zachování cenové stability. Společným působením měnové a makroobezřetnostní politiky tak přispíváme k udržení důvěry v hodnotu české koruny a ke stabilitě makroekonomického prostředí.
- *Dohledem nad finančním trhem, tvorbou pravidel obezřetného chování a jednání se zákazníky* chráníme klienty osob a institucí, které podnikají na finančním trhu.
- *Provozováním mezibankovního platebního systému a vydáváním bankovek a mincí* zajišťujeme plynulý platební styk a hladký oběh hotovosti.
- Jako *banka státu* poskytujeme státu a veřejnému sektoru bankovní služby.
- V souladu s hlavním cílem *s odbornou péčí nakládáme s devizovými rezervami*.
- Jsme *součástí Evropského systému centrálních bank* (ESCB) a podílíme se na plnění jeho cílů a úkolů.

Na čem stavíme

NEZÁVISLOST

Široce pojatá a zákonem podložená nezávislost centrální banky je klíčovou podmínkou úspěšné realizace měnové politiky, tedy dlouhodobého nízkoinflačního růstu ekonomiky, stejně tak jako objektivního dohledu nad finančním trhem.

OTEVŘENOST A DŮVĚRYHODNOST

Vysoká míra nezávislosti musí být doprovázena vysokou mírou odpovědnosti vůči veřejnosti za plnění našich cílů. Veřejnosti i jejím voleným zástupcům otevřeně a pravidelně sdělujeme své cíle a míru jejich naplňování, stejně jako naše názory, záměry a předpoklady do budoucna. Tím činíme naše konání srozumitelné, předvídatelné, a proto důvěryhodné.

ODBORNÁ ZDATNOST

Odborně zdatní a kompetentní zaměstnanci jsou předpokladem pro to, aby se ČNB dařilo posilovat její pověst jako důvěryhodné a otevřené instituce doma i v mezinárodním měřítku.

OBSAH

ROK 2018 VE ZKRATCE 6

ÚVODNÍ SLOVO GUVERNÉRA 8

1. BANKOVNÍ RADA 12

2. ČNB V ROCE 2018 16
- MĚNOVÁ POLITIKA A EKONOMICKÝ VÝVOJ 16
- FINANČNÍ STABILITA 20
- DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM 22
- POSTUPY PŘI ŘEŠENÍ KRIZE 30
- PENĚŽNÍ OBĚH A PLATEBNÍ STYK 31
  - Peněžní oběh 31
  - Bezhotovostní platební styk 34
- STATISTIKA 36
- OPERACE NA FINANČNÍM TRHU 38
  - Správa devizových rezerv 39
  - ČNB jako banka státu 43
- EKONOMICKÝ A FINANČNÍ VÝZKUM 44
- EVROPSKÁ A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE 46

3. ŘÍZENÍ A ORGANIZACE 52
- ORGANIZAČNÍ SCHÉMA K 31. PROSINCI 2018 52
- LIDSKÉ ZDROJE 54

4. VZTAHY S VEŘEJNOSTÍ 62
- KOMUNIKACE 62
- POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM 64
- KONGRESOVÉ CENTRUM 65
- EXPOZICE 66
- ODBORNÁ KNIHOVNA 66
- ARCHIV 67

5. HOSPODAŘENÍ ČNB 70

SEZNAM ZKRATEK 78

ROK 2018 VE ZKRATCE

- Měnová politika působila v prostředí pokračujícího – byť zpomaleného – růstu domácí ekonomiky a silného napětí na trhu práce. Domácí inflace se v průběhu roku pohybovala v rámci tolerančního pásma 2% cíle ČNB a v závěrečných dvou měsících roku byla přesně na cíli.

- ČNB reagovala na inflační tlaky z domácí ekonomiky i dovozních cen zvyšováním měnověpolitických úrokových sazeb, ke kterému přistoupila celkem pětkrát.

- Domácí finanční sektor zůstal odolný vůči případným nepříznivým šokům. S ohledem na nárůst cyklických rizik ČNB dvakrát zvýšila sazbu proticyklické kapitálové rezervy. V reakci na rizika související s financováním bydlení zařadila ČNB mezi své nástroje makroobezřetnostní politiky nově horní hranice dvou ukazatelů pro posuzování žádostí o poskytnutí hypotečního úvěru: DTI (poměr výše dluhu a ročních čistých příjmů žadatele o úvěr) na úrovni 9násobku a DSTI (podíl dluhové služby na čistých ročních příjmech) na úrovni 45 %, a to s platností od 1. října.

- V prvním pololetí ČNB dokončila proces licencování nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů v tzv. přechodném období mezi 1. prosincem 2016 a 31. květnem 2018. Z celkového počtu 108 subjektů, které dosud podnikaly na základě živnostenského oprávnění, 84 žadatelů licenci získalo a 24 žadatelů ji nezískalo.

- K 1. lednu zahájila ČNB provoz systému Centrální evidence účtů. Jedná se o evidenci, kterou dle zákona vedou pro své klienty banky, zahraniční banky vykonávající činnost na území ČR a spořitelní a úvěrní družstva.

- S účinností od 1. prosince jmenoval prezident republiky novými členy bankovní rady ČNB Tomáše Holuba a Aleše Michla a novými viceguvernéry ČNB dosavadní členy bankovní rady Marka Moru a Tomáše Nidetzkého, a to namísto Vladimíra Tomšíka a Mojmíra Hampla, jejichž mandáty skončily k 30. listopadu.

- Bankovní rada rozhodla o novém organizačním uspořádání provozních zastoupení ČNB, a to s účinností od 1. ledna 2019. Tímto rozhodnutím převedla pobočky ČNB z dosavadní přímé podřízenosti bankovní radě do podřízenosti řediteli sekce peněžní. Součástí této organizační změny bylo též přerozdělení činností mezi některými organizačními útvary ČNB.

- V rámci dalšího rozvoje mezibankovního platebního styku ČNB ke konci roku zavedla možnost okamžitých plateb, kterou může využít každý poskytovatel platebních služeb využívající systém CERTIS.

- ČNB stejně jako v minulých letech ve spolupráci s Ministerstvem financí vypracovala dokument „Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou“. V něm tyto instituce společně doporučily vládě ČR prozatím nestanovovat cílové datum přijetí eura, a tedy neusilovat v průběhu roku 2019 o vstup do evropského mechanismu směnných kurzů (ERM II).

ÚVODNÍ SLOVO GUVERNÉRA

Vážení čtenáři,

v ekonomické oblasti byl rok 2018 charakterizován pokračováním některých trendů započatých v minulosti. Česká ekonomika již pátým rokem rostla, i když hospodářský růst oproti roku 2017 poněkud zvolnil, a to zejména ve druhém a třetím čtvrtletí. Zpomalení hospodářské dynamiky bylo důsledkem vyčerpávání domácích zdrojů růstu, především disponibilních pracovních sil, k němuž se přidávalo i zpomalování zahraniční poptávky. Na trhu práce vyvrcholilo přehřívání, které se projevovalo všeobecným nedostatkem kvalifikovaných i nekvalifikovaných pracovních sil, historicky největším počtem volných pracovních míst, rekordně nízkou nezaměstnaností (nejnižší v celé Evropě) a růstem průměrných nominálních mezd přesahujícím 8 %.

Situace na trhu práce, mimořádně příznivá z hlediska zaměstnanců, měla povzbuzující vliv na spotřebitelský sentiment, který se promítal do rychle rostoucí spotřebitelské poptávky. Vedle svižně rostoucích investic zaměřených na nahrazování nedostatkových pracovních sil technologicky pokročilým výrobním kapitálem byla spotřebitelská poptávka hnacím motorem domácí poptávky a hospodářského růstu. Přestože rychlý růst mezd přispěl v roce 2018 k dlouhodobému mzdovému dohánění vyspělých ekonomik, byl zároveň příčinou oslabování cenové konkurenceschopnosti domácích výrobců a vývozců, protože nebyl doprovázen odpovídajícím růstem produktivity práce. Přehřívání trhu práce tedy vnášelo do české ekonomiky určitou vnitřní nerovnováhu. Ta se však nepřelévala do nerovnováhy vnější, a tak obchodní bilance setrvala ve značném přebytku. Nevedla ani k nežádoucímu vývoji inflace, která během roku kolísala okolo inflačního cíle ČNB, přičemž v posledních dvou měsících byla přesně na něm. Z hlediska plnění našeho inflačního cíle patřil rok 2018 k nejúspěšnějším v celé dvacetileté historii cílování inflace.

Měnová politika ČNB pokračovala v roce 2018 v tzv. normalizaci zahájené v létě 2017, tedy několik měsíců poté, co jsme opustili náš kurzový závazek. Normalizace měnové politiky spočívá v opuštění nekonvenčních nástrojů používaných po finanční krizi (zaměřených na boj proti dlouhodobě nízké inflaci či dokonce deflaci) a v návratu k využívání úrokových sazeb jako hlavního nástroje měnové politiky. Zatímco v roce 2017 jsme zvýšili naše měnovépolitické úrokové sazby dvakrát, v roce 2018 jsme tak učinili celkem pětkrát. Tím jsme se postupně přibližovali k úrovni, kterou považujeme za dlouhodobě neutrální. Takovou úrovní se rozumí úrokové sazby, které ekonomiku ani nebrzdí, ani nestimulují.

Je pravda, že k dosažení hodnoty 1,75 % pro naši dvoutýdenní repo sazbu v listopadu nám pomohl slabší než očekávaný kurz koruny. Vzhledem k tomu, že investoři na světových finančních

trzích stahovali svůj kapitál do aktiv a zemí vnímaných jako méně rizikové, se nenaplňoval předpokládaný scénář dlouhodobého posilování kurzu, na což naše měnová politika reagovala zpřísňováním úrokové složky měnových podmínek. Koruna pravděpodobně neposilovala očekávaným tempem i proto, že tomu částečně bránily velké objemy devizových pozic otevřených v období kurzového závazku. Tak či onak, výše našich úrokových sazeb se během roku 2018 stále více vzdalovala úrovni úrokových sazeb v eurozóně, což vyvolávalo nejistotu ohledně možných prudších kurzových pohybů. K nim nakonec nedošlo, takže kurzový vývoj během roku můžeme označit za sice poněkud překvapivý, ale celkově mimořádně klidný.

Podobně jako v předchozích letech si i v roce 2018 domácí finanční sektor zachoval vysokou míru odolnosti vůči případným šokům. Naše pravidelné makrozátěžové testy prokázaly schopnost dohlížených finančních institucí čelit i velmi nepříznivému ekonomickému vývoji srovnatelnému například s finanční krizí z roku 2008. S ohledem na pokračující posun domácího finančního cyklu do růstové fáze a související postupný růst cyklických rizik jsme dvakrát zvýšili sazbu proticyklické kapitálové rezervy: v květnu na 1,5 % s platností od 1. července 2019 a v listopadu na 1,75 % s platností od 1. ledna 2020. V reakci na možná rizika související s financováním bydlení jsme mezi naše nástroje makroobezřetnostní politiky s platností od 1. října 2018 nově zařadili horní hranice dvou ukazatelů pro posuzování žádostí o poskytnutí hypotečního úvěru na vlastnické bydlení. Jde o poměr výše dluhu k ročním čistým příjmům žadatele o úvěr (DTI) na úrovni 9násobku a o podíl dluhové služby žadatele na jeho čistých ročních příjmech (DSTI) na úrovni 45 %.

V souvislosti s makroobezřetnostní politikou však musím bohužel konstatovat, že přes veškeré úsilí se nám nepodařilo prosadit převedení těchto nástrojů z „měkké" podoby pouhých doporučení bankám do formy vynutitelné zákonem. Máme-li nést plnou zodpovědnost za stabilitu finančního sektoru i v budoucnu, je nezbytné, aby pro to byly vytvořeny odpovídající právní předpoklady zahrnující především účinnou vynutitelnost našich nástrojů. Jakkoliv bývá dlouhotrvající hospodářská prosperita samozřejmě příjemná, nikdo by se neměl nechat uchlácholit mylnou představou, že bude pokračovat napořád. Je poněkud paradoxní, avšak mnohokrát ověřenou pravdou, že zárodky finančních krizí vznikají právě v dobrých časech, kdy slábne ostražitost vůči hromadícím se rizikům. V roli nejvyššího dohledového orgánu považujeme za nezbytné, abychom byli s potřebným předstihem plně vybaveni potřebnými zákonnými pravomocemi, které zodpovědné vykonávání dohledu nad finančním trhem a zabezpečování jeho stability vyžaduje.

V roce 2018 jsme si připomněli 100. výročí vzniku Československa, k jehož oslavám ČNB přispěla mimo jiné svými numizmatickými aktivitami. Emitovali jsme zlatou minci v nominální hodnotě 10 000 Kč a vydali speciální oběžné mince v hodnotě 20 Kč s portréty zakladatelů republiky – T. G. Masaryka, M. R. Štefánika a E. Beneše. Zejména oběžné mince se setkaly s mimořádně silným zájmem veřejnosti a četnými ohlasy v médiích.

Rád shrnuji, že rok 2018 byl pro českou ekonomiku i pro centrální banku rokem úspěšným. Tato Výroční zpráva přibližuje nejdůležitější činnosti ČNB a způsob naplňování jejích základních funkcí. Přináší přehled věcných, provozních, organizačních i personálních opatření, která ČNB přijala. Věřím, že se nám podařilo dále zvýšit důvěryhodnost, které se u české veřejnosti dlouhodobě těšíme.

Jiří Rusnok
guvernér

Vysokohmotnostní zlatá mince „100 let česko-slovenské koruny“

Symbolem oslav 100 let koruny je bezpochyby unikátní vysokohmotnostní zlatá mince nominální hodnoty 100 milionů Kč. Minci o hmotnosti 130 kg vyrobenou z ryzího zlata vydala Česká národní banka v jediném exempláři u příležitosti výročí a akcí 100 let česko-slovenské koruny. Průměr 535 mm a síla přes hranu 48 mm minci řadí podle velikosti na první místo mezi zlatými mincemi v Evropě a na druhé místo na světě. Použitý materiál na výrobu přitom nepředstavuje potřebu zlata ani na jednu emisi zlatých mincí, které ČNB vydává 2–3krát ročně.

Autorem mince je český akademický sochař a medailér Vladimír Oppl. Ten je mimo jiné autorem českých dvacetikorunových mincí (1993, 2000, 2018 a 2019) a padesátihaléře (1993). Jeho zlatá mince Nové Město pražské ze sady Karel IV. byla pro rok 1999 oceněna titulem Nejkrásnější zlatá mince světa.
Je také autorem odznaku Řádu Tomáše Garrigua Masaryka.

1. BANKOVNÍ RADA

1. BANKOVNÍ RADA

Bankovní rada je nejvyšším řídícím orgánem ČNB. Je sedmičlenná a jejími členy jsou guvernér, dva viceguvernéři a další čtyři členové bankovní rady. Členy bankovní rady jmenuje a odvolává prezident republiky. Členové bankovní rady ČNB jsou jmenováni na dobu šesti let. Nikdo nesmí zastávat funkci člena bankovní rady více než dvakrát.

S působením v bankovní radě ČNB jsou neslučitelné funkce člena zákonodárného sboru, vlády nebo řídících, dozorčích a kontrolních orgánů jiných bank a podnikatelských subjektů a výkon samostatné výdělečné činnosti s výjimkou správy vlastního majetku a činnosti vědecké, literární, publicistické, umělecké a pedagogické. Členství v bankovní radě ČNB je dále neslučitelné s jakoukoliv činností, která může způsobit střet zájmů mezi prováděním této činnosti a členstvím v bankovní radě.

V souladu s hlavním cílem ČNB, kterým je péče o cenovou stabilitu, a s úkolem pečovat o finanční stabilitu určuje bankovní rada měnovou a makroobezřetnostní politiku a nástroje pro jejich uskutečňování. Rozhoduje o zásadních opatřeních měnové a makroobezřetnostní politiky a stanovuje zásady obchodů, které ČNB provádí. Rozhoduje také o zásadních opatřeních týkajících se dohledu nad finančním trhem a řešení případné krize na finančním trhu a hotovostního i bezhotovostního peněžního oběhu. Stanovuje strategii rozvoje ČNB a pravidla pro zapojení ČNB do aktivit EU, Evropského systému centrálních bank (ESCB) a Evropské rady pro systémová rizika (ESRB) a pro spolupráci s mezinárodními finančními institucemi. Rozhoduje o organizačním uspořádání ČNB a o vymezení pravomocí a odpovědností jejích organizačních útvarů. Schvaluje rozpočet a zásady finančního hospodaření ČNB.

Jednání bankovní rady předsedá guvernér, v jeho nepřítomnosti jím pověřený viceguvernér. Bankovní rada přijímá svá rozhodnutí prostou většinou hlasů. V případě rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedajícího.

Od 1. prosince 2018 byli jmenováni novými členy bankovní rady ČNB Tomáš Holub a Aleš Michl a novými viceguvernéry ČNB členové bankovní rady Marek Mora a Tomáš Nidetzký, a to namísto Vladimíra Tomšíka a Mojmíra Hampla, jejichž druhé mandáty skončily k 30. listopadu 2018.

Bankovní rada – složení k 31. prosinci 2018

Vzadu: Oldřich Dědek, Aleš Michl, Tomáš Nidetzký, Vojtěch Benda, Tomáš Holub
Vepředu: Marek Mora, Jiří Rusnok

Lícní strana vysokohmotnostní zlaté mince

Reliéf na lícní straně vysokohmotnostní mince připomíná zrod československé měny vyobrazením bankovkového kolku z roku 1919, zatímco současnost je zpodobněna logem ČNB. V horní části mincovního pole se nacházejí štíty s heraldickými zvířaty z velkého státního znaku. Uprostřed je český lev, vlevo od něj moravská orlice a vpravo od něj slezská orlice. Pod spodní částí loga je vyobrazen motiv z rubové strany československé padesátihaléřové mince z roku 1921, dva svazky klasů ovinuté stužkou. Štíty s heraldickými zvířaty a svazky klasů jsou spojeny z levé a pravé strany lipovými listy do kruhové kompozice.

2. ČNB V ROCE 2018

2. ČNB V ROCE 2018

MĚNOVÁ POLITIKA A EKONOMICKÝ VÝVOJ

Hlavním úkolem měnové politiky je udržování cenové stability. Toho ČNB od ledna 1998, tedy více než dvacet let, dosahuje v rámci režimu cílování inflace, v němž udržuje inflaci poblíž předem vyhlášeného cíle. Počínaje rokem 2010 má cíl podobu meziročního přírůstku indexu spotřebitelských cen ve výši 2 % s tolerančním pásmem ±1 procentní bod. Cíl na této úrovni odpovídá praxi vyspělých ekonomik.

V roce 2018 působila měnová politika v prostředí pokračujícího – byť zpomaleného – růstu domácí ekonomiky a silného napětí na trhu práce. Rekordně nízká nezaměstnanost a historicky nejvyšší počet volných pracovních míst se promítly do dalšího zrychlení růstu mezd. Vysoká mzdová dynamika spolu s pokračujícím růstem reálné ekonomiky vyústily v silné domácí inflační tlaky. Současně se obnovilo proinflační působení dovozních cen, do něhož se vedle růstu zahraničních cen promítal i kurz koruny, který měl v průběhu roku většinou oslabující tendenci. Domácí inflace se v průběhu roku pohybovala v rámci tolerančního pásma 2% cíle ČNB a v závěrečných dvou měsících roku pak byla přesně na cíli.

ČNB reagovala na inflační tlaky z domácí ekonomiky i dovozních cen zvyšováním měnověpolitických úrokových sazeb, ke kterému přistoupila celkem pětkrát. Kurz koruny byl od ukončení kurzového závazku v dubnu 2017 ovlivňován pouze tržními faktory a ČNB v roce 2018 na trhu neintervenovala. Koruna přitom v loňském roce oslabila v důsledku nepříznivého globálního vývoje.

Plnění inflačního cíle
(v %)

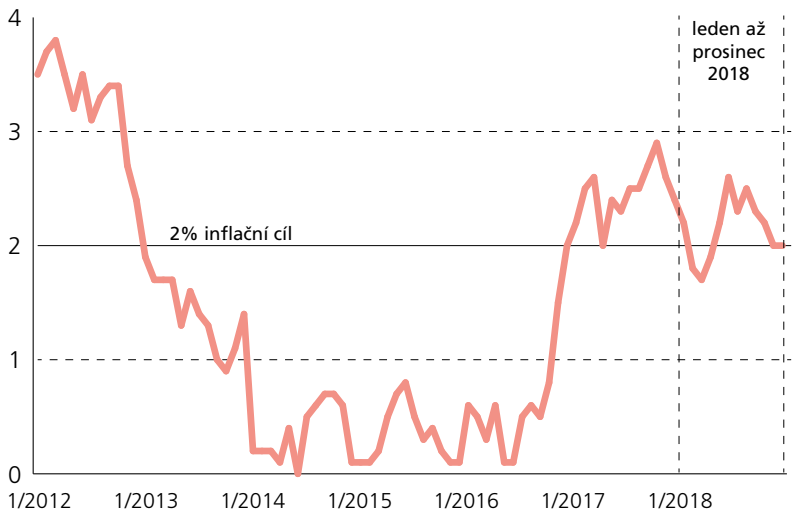

Pro rozhodování bankovní rady je klíčovým podkladem prognóza budoucího ekonomického vývoje, připravovaná sekcí měnovou. Prognózy jsou spolu s popisem a hodnocením hospodářského a měnového vývoje publikovány ve čtvrtletních Zprávách o inflaci (ZoI), které jsou k dispozici na webových stránkách ČNB v části „Měnová politika > Zprávy o inflaci".

Prognózy z první poloviny roku 2018 naznačovaly, že tempo ekonomického růstu i přes znatelné zpomalení ve srovnání s rokem 2017 zůstane v letech 2018–2020 mírně nad úrovní 3 %. Ekonomiku měly nadále podporovat rostoucí zahraniční poptávka, robustní spotřeba českých domácností odrážející rychlé zvyšování jejich příjmů a optimistická očekávání, a celkově silná domácí investiční aktivita. Zvyšující se poptávka po práci se při stále zřetelnějším nedostatku volné pracovní síly měla projevovat v pokračující vysoké dynamice mezd, která měla v dalších letech postupně zvolňovat.

Prognózy růstu hrubého domácího produktu
(v %)

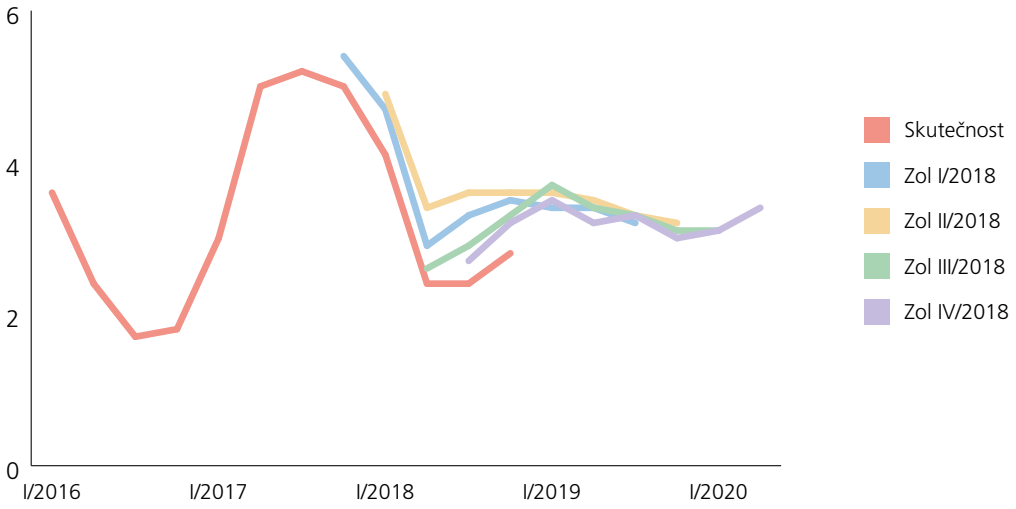

Domácí inflační tlaky tak podle únorové a květnové prognózy zůstávaly výrazné, ale měly se postupně zmírňovat. K tomu mělo v roce 2018 přispět zejména zesilující protiinflační působení dovozních cen vyplývající z obnoveného posilování kurzu koruny k euru. Za ním mělo dle prognóz stát zvyšování úrokového diferenciálu vůči eurozóně, dále nákupy aktiv ze strany Evropské centrální banky (ECB) a také reálná konvergence české ekonomiky k zemím eurozóny. Protiinflační působení dovozních cen pak mělo v roce 2019 slábnout vzhledem ke zřetelnému zvolnění tempa posilování kurzu koruny v důsledku očekávaného zpomalování zahraniční poptávky a návratu ECB ke konvenční měnové politice. Současně měly plně odeznít jednorázové cenové vlivy, které zvyšovaly inflaci v předchozím roce. Inflace se tak podle únorové i květnové prognózy měla v roce 2019 nacházet lehce pod 2% inflačním cílem.

Po únorovém zvýšení hlavní měnověpolitické úrokové sazby o 25 bazických bodů na 0,75 % počítaly prognózy z první poloviny roku 2018 s pokračujícím zvyšováním úrokových sazeb ČNB k jejich dlouhodobě neutrální úrovni až v průběhu roku 2019. Významné omezení pro rychlejší zvyšování domácích úrokových sazeb spatřovaly v nadále velmi uvolněné měnové politice ECB.

Prognózy inflace
(v %)

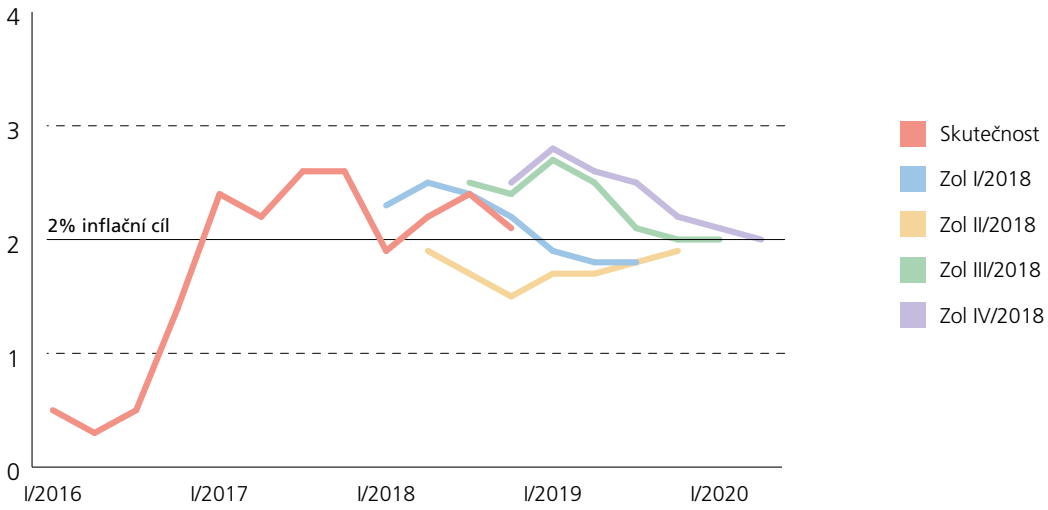

Prognózy v souvislosti s tím předpokládaly, že potřebné zpřísnění měnové politiky bude zajištěno posilováním kurzu koruny.

Tento předpoklad prognóz se však nenaplnil, neboť koruna začala naopak oslabovat v důsledku odlivu krátkodobého kapitálu z rozvíjejících se ekonomik v reakci na zhoršení sentimentu na globálních trzích. Prognózy z druhé poloviny roku 2018 tak předpokládaly obnovené proinflační působení dovozních cen, do něhož se vedle oslabení kurzu koruny promítl i růst zahraničních cen. Výhled ohledně vývoje domácí reálné ekonomiky se výrazněji nezměnil, a tudíž se nezměnilo ani vyznění prognóz ohledně přetrvávajících silných domácích inflačních tlaků. Výhled inflace se tak posunul směrem nahoru a k cíli se inflace měla přiblížit shora až ke konci roku 2019. Na cíli pak měla inflace setrvat i v průběhu roku 2020. Prognózované snižování inflace se opíralo o očekávané zmírňování inflačních tlaků v návaznosti na zvyšování úrokových sazeb, obnovené posilování kurzu koruny a postupné zvolňování dynamiky mezd.

Prognózy kurzu koruny vůči euru

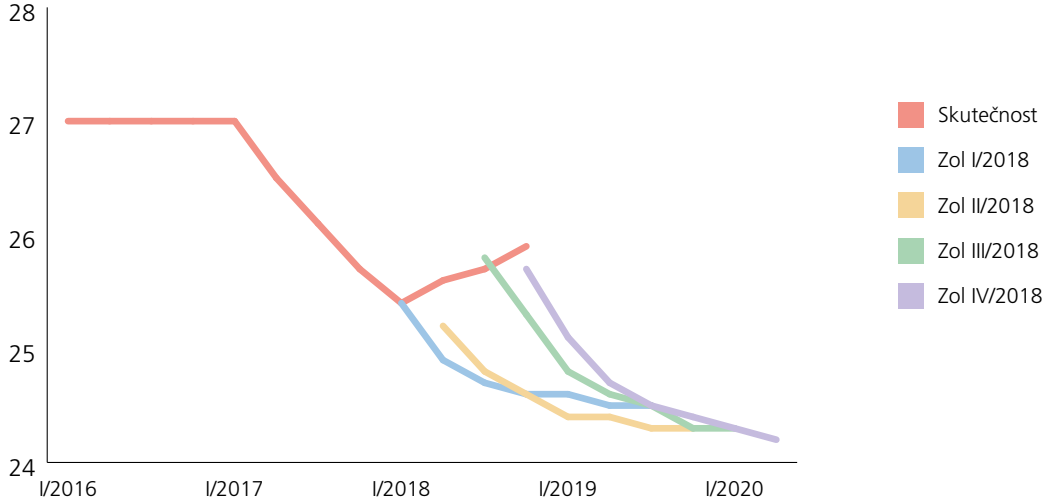

Zvýšení celkových inflačních tlaků si vyžadovalo přísnější nastavení měnové politiky. Oslabování kurzu koruny však měnové podmínky uvolňovalo. Prognózy z druhé poloviny roku proto počítaly s pokračujícím zvyšováním úrokových sazeb až do konce roku 2018. Bankovní rada s ohledem na uvedené faktory zvýšila od konce června hlavní měnověpolitickou úrokovou sazbu čtyřikrát – vždy o 25 bazických bodů – až na 1,75 % počátkem listopadu. Očekávané obnovení posilování kurzu koruny v podmínkách nadále velmi uvolněné měnové politiky ECB vedlo v srpnové a listopadové prognóze k přibližné stabilitě úrokových sazeb v roce 2019 na zvýšené úrovni. Následné zpřísňování měnové politiky ECB spolu se zhruba stabilním kurzem koruny pak podle těchto prognóz mělo vytvořit prostor pro další zvyšování domácích úrokových sazeb v roce 2020 směrem k jejich dlouhodobě neutrální úrovni (odhadované ve výši 3 % pro 3M PRIBOR).

Prognózy úrokových sazeb 3M PRIBOR
(v %)

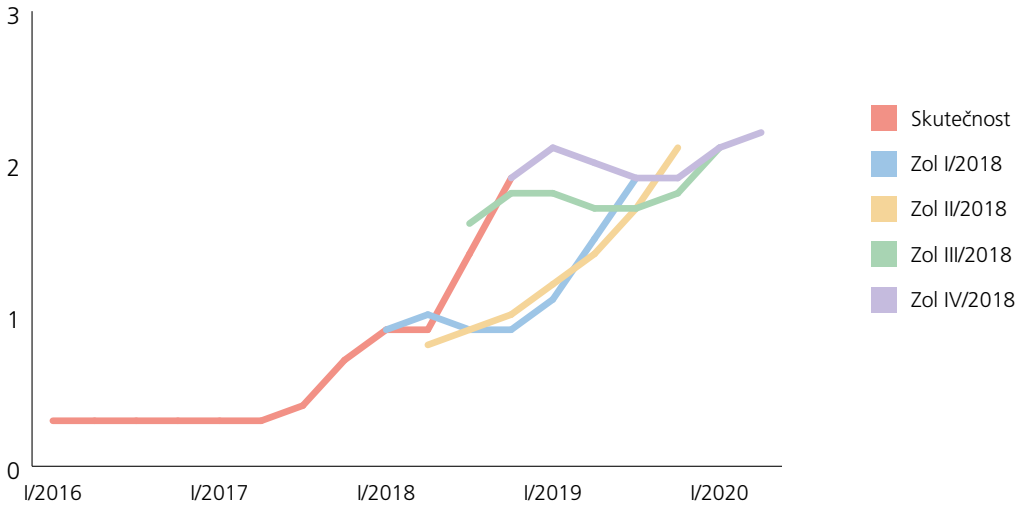

Rozhodování o nastavení měnové politiky bylo v roce 2018 obestřeno řadou rizik a nejistot, které pramenily převážně ze zahraničního vývoje. Hlavní nejistotou byla délka trvání globálních faktorů, které způsobily oslabování kurzu koruny. Dalšími zdroji vnější nejistoty byly nárůst protekcionistických opatření ve světovém obchodu a způsob odchodu Spojeného království z EU.

V závěru roku 2018 ČNB vypracovala ve spolupráci s Ministerstvem financí pravidelný materiál pro vládu ČR s názvem „Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou". Dokument opět vedl k doporučení prozatím nestanovovat cílové datum přijetí eura, a tedy neusilovat v průběhu roku 2019 o vstup do evropského mechanismu směnných kurzů (ERM II). K tomuto doporučení vedla řada důvodů. Hospodářská situace v eurozóně byla sice stabilizovaná, vývoj v jednotlivých zemích však zůstal různorodý a v řadě zemí přetrvávaly nedořešené dluhové a strukturální problémy. Nedostatečná fiskální disciplína některých členů je přitom dlouhodobým problémem eurozóny. Vlastní připravenost ČR na přijetí eura se dále zlepšila, nicméně stále přetrvávaly některé nedostatky, zejména v podobě nedokončené reálné ekonomické konvergence.

FINANČNÍ STABILITA

Péče o finanční stabilitu a bezpečné fungování finančního systému v ČR patří mezi významné cíle centrální banky. ČNB rozpoznává, sleduje a posuzuje rizika ohrožení stability finančního systému. Prostřednictvím své pravomoci nastavovat příslušné makroobezřetnostní nástroje předchází vzniku těchto rizik nebo je snižuje. Tím vytváří makroobezřetnostní politiku a přispívá k odolnosti finančního systému a udržení finanční stability. O výkonu této politiky informuje na svých webových stránkách v části „Finanční stabilita > Makroobezřetnostní politika".

Informace o vývoji v oblasti finanční stability představuje ČNB veřejnosti především ve Zprávě o finanční stabilitě. Tu zveřejňuje v červnu na svých webových stránkách v části „Finanční stabilita > Zprávy o finanční stabilitě" a o výsledcích provedených analýz informuje také prostřednictvím tiskové konference guvernéra a odborného semináře. Ze zákona ji také předkládá Poslanecké sněmovně. Zpráva o finanční stabilitě je podkladem pro jarní jednání bankovní rady o otázkách finanční stability. Pro obdobné podzimní jednání připravují experti ČNB její aktualizaci. Ta je zveřejňována v prosinci v publikaci „Rizika pro finanční stabilitu a jejich indikátory" rovněž na webových stránkách ČNB v části „Finanční stabilita".

Bankovní rada ČNB v roce 2018 rozhodla o přiblížení podoby jednání o otázkách finanční stability jednáním měnovým, a to včetně komunikace výsledků jednání. Nově budou přijatá rozhodnutí o makroobezřetnostních nástrojích a s nimi spojené podkladové materiály zveřejněny v podobném časovém sledu jako u rozhodnutí o měnověpolitických úrokových sazbách a z jednání o otázkách finanční stability budou publikovány záznamy.

Obě výše uvedené klíčové publikace vydané v loňském roce potvrdily, že finanční sektor si zachoval vysokou míru odolnosti vůči možným nepříznivým šokům. Makrozátěžové testy doložily schopnost dohlížených finančních institucí odolat i velmi nepříznivému ekonomickému vývoji (viz webová stránka „Finanční stabilita > Zátěžové testy"). Vysokou odolnost potvrdily i výsledky dohledových zátěžových testů bank a pojišťoven.

Pokud jde o potenciální zdroje rizik pro finanční stabilitu v budoucnosti, ČNB zaznamenala mírné zvýšení rizik spojených s vývojem hospodářského cyklu. Na pokračující posun domácího finančního cyklu do růstové fáze reagovala ČNB zvyšováním sazby proticyklické kapitálové rezervy. Bankovní rada na květnovém jednání o otázkách finanční stability zvýšila tuto sazbu na 1,5 % z expozic umístěných v ČR s platností od 1. července 2019. Na listopadovém jednání pak bankovní rada rozhodla i s ohledem na vývoj indikátorů zranitelnosti bankovního sektoru tuto sazbu dále zvýšit na 1,75 % s platností od 1. ledna 2020. Vedle toho potvrdila ČNB v průběhu roku pěti systémově významným bankám povinnost udržovat v dalších dvou letech kapitálovou rezervu ke krytí systémového rizika v rozsahu 1–3 % kmenového kapitálu.

ČNB se v posledních letech intenzivně věnuje rizikům souvisejícím se vztahem mezi cenami nemovitostí a úvěry na jejich pořízení. Bankovní rada na svém květnovém jednání souhlasila s tím, že není nezbytné měnit platné limity ukazatele LTV, tj. poměru výše úvěru k hodnotě zajištění (maximální 90% limit LTV a agregátní 15% limit pro úvěry s LTV mezi 80 a 90 %). Konstatovala však, že v důsledku rychlejšího růstu cen bydlení v poměru k příjmům se dlužníci stávají

zranitelnějšími a narůstají tím potenciální systémová rizika. Rozhodla proto, že ČNB mezi své nástroje makroobezřetnostní politiky s platností od 1. října 2018 zařadí horní hranice dvou ukazatelů pro posuzování žádostí o poskytnutí hypotečního úvěru: DTI (poměr výše dluhu a ročních čistých příjmů žadatele o úvěr) na úrovni 9násobku a DSTI (podíl dluhové služby na čistých ročních příjmech) na úrovni 45 %. ČNB dále připravila ve spolupráci s Ministerstvem financí novelu zákona o ČNB, která by měla mimo jiné zakotvit pravomoci ČNB stanovovat všem poskytovatelům hypotečních úvěrů závazné horní hranice ukazatelů LTV, DTI a DSTI. Novela prošla mezirezortním připomínkovým řízením bez významných výhrad povinných připomínkových míst.

Aktuálně platná a ohlášená výše sazby proticyklické kapitálové rezervy v ČR
(v % celkového objemu rizikové expozice)

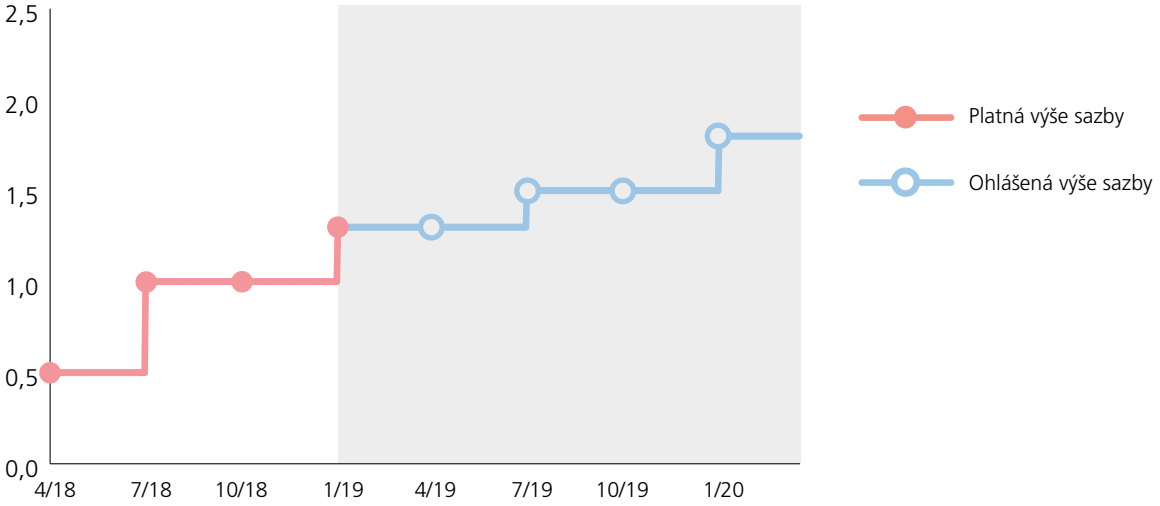

Skutečně nové hypoteční úvěry a úvěry na bydlení
(roční úhrny v mld. Kč)

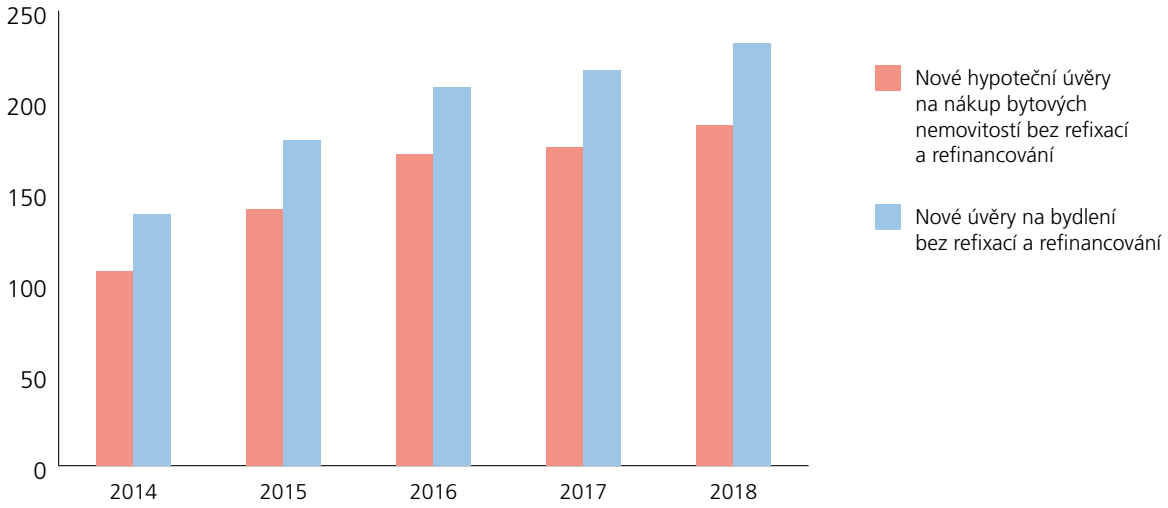

DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM

ČNB na základě zákona provádí dohled nad osobami působícími na finančním trhu a stanovuje pravidla jejich podnikání s cílem ochránit stabilitu finančního systému. Vedle systematické regulace a dohledu také postihuje případné nedodržování stanovených pravidel. Je součástí Evropského systému dohledu nad finančním trhem (ESFS) a spolupracuje s Evropskou radou pro systémová rizika (ESRB) a evropskými orgány dohledu pro oblasti bankovnictví (EBA), pojišťovnictví a zaměstnaneckého penzijního pojištění (EIOPA) a cenné papíry a trhy (ESMA). O svých dohledových činnostech ČNB podrobně informuje v pravidelné roční Zprávě o výkonu dohledu nad finančním trhem, která je umístěna na jejích webových stránkách v části „Dohled a regulace > Souhrnné informace o finančním sektoru > Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem".

Regulace finančního trhu

ČNB se v loňském roce aktivně zapojila do přípravy českých zákonů v oblasti finančního trhu a do tvorby finanční legislativy EU, a to zejména ve spolupráci s Ministerstvem financí. Připravila prováděcí vyhlášky, vydala řadu výkladových stanovisek a odpovídala na dotazy účastníků finančního trhu k aplikaci regulatorních požadavků. Úplný přehled platných vyhlášek, opatření obecné povahy, úředních sdělení a stanovisek ČNB týkajících se finančního trhu je pravidelně aktualizován na jejích webových stránkách v části „Dohled a regulace > Legislativní základna".

Začátkem roku 2018 byly zahájeny práce na opětovném předložení novely zákona o bankách, zákona o družstevních záložnách a také zákona o ozdravných postupech a řešení krizí, tedy návrhů, které byly připraveny již dříve, avšak jejichž projednání nebylo dokončeno před koncem předchozího volebního období. Novela zákona o ozdravných postupech a řešení krizí, která se týkala jen dílčích a technických otázek, byla znovu předložena beze změny a byla schválena ještě v roce 2018 s účinností od 4. ledna 2019. Novela zákona o bankách a zákona o družstevních záložnách, která původně obsahovala vedle technických změn například pravidla pro přeměnu banky na pobočku, byla o řadu témat doplněna a v závěru roku 2018 byla předložena vládě. Mezi nové změny patří například úprava pravidel pro jazyk dokumentů, které regulované subjekty předkládají ČNB mimo správní řízení, omezení povinností při svolávání valné hromady banky nebo větší stabilita právního režimu banky při soudním přezkumu správního rozhodnutí o odnětí licence.

V oblasti regulace kapitálového trhu se ČNB podílela na přípravě novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu, spojené též se změnami v oblasti investičních společností a fondů, zprostředkování penzijních produktů apod. Hlavním důvodem jejího vzniku je nutnost adaptace českého právního řádu na nové nařízení EU o prospektu, mění se však i pravidla nahrávání telefonních hovorů týkajících se investičních služeb, rozšiřuje se okruh činností považovaných za investiční službu o přípravné práce a upravuje se insolvence podílových fondů. Současně probíhala příprava další novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu za účelem transpozice směrnice EU na podporu dlouhodobého zapojení akcionářů. Tato novela dopadá zejména na emitenty, jejichž akcie jsou obchodovány na evropském regulovaném trhu (tj. kotované společnosti), a dále na institucionální investory a správce aktiv, pro něž stanovuje povinnosti související se správou akcií vydaných kotovanými společnostmi.

V závěru roku 2018 nabyla platnosti novela zákona o dluhopisech, která mimo jiné stanovuje nový rámec pro kryté dluhopisy. ČNB na tuto novelu navázala vydáním nové vyhlášky o evidenci krytých bloků.

Zásadní změnou v oblasti regulace pojišťovnictví bylo přijetí nového zákona o distribuci pojištění a zajištění, který do českého práva převádí směrnici EU o distribuci pojištění (IDD). Hlavním cílem zákona, který nabyl účinnosti 1. prosince 2018, je zpřehlednit trh zprostředkování pojištění, jenž je zatížen velkým množstvím registrovaných osob, a zvýšit jeho kvalitu. Zákon upřesňuje požadavky na odbornost zprostředkovatelů a na jednání se zákazníky, zejména posiluje objektivní informovanost zákazníků a zamezuje prodeji nevhodných produktů.

V průběhu roku 2018 rovněž Parlament ČR schválil novelu zákona o směnárenské činnosti, kterou ČNB iniciovala v roce 2016 na základě zjištění ze své dohledové praxe. Novela z podnětu ČNB obsahuje zejména právo spotřebitele odstoupit od směny (tzv. storno), důsledné uplatnění pravidla jednoho kurzovního lístku a zahrnutí většiny poplatků do směnného kurzu. Ve Sbírce zákonů byla vyhlášena v lednu 2019.

V závěru roku ČNB spolu s Finančním analytickým úřadem zahájila práce na novele zákona o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a zákona o centrální evidenci účtů v souvislosti s tzv. pátou novelou směrnice EU proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (AML). Ta byla vyhlášena v Úředním věstníku EU v polovině roku 2018 a jejím cílem je mimo jiné podchytit tzv. virtuální měny a zavést národní centrální evidence účtů.

S ohledem na zvyšující se tempo inovací na finančním trhu také ČNB k 1. říjnu 2018 zřídila útvar specificky zaměřený na finanční inovace, jehož hlavním cílem je zlepšení připravenosti centrální banky na změny na finančním trhu vyplývající z většího využívání informačních technologií a digitalizace.

Evropská regulace

V roce 2018 pokračovala na úrovni Evropské komise, Rady EU a Evropského parlamentu intenzivní jednání o evropských předpisech, které regulují finanční trh. K návrhům nových právních předpisů zpracovávala ČNB stanoviska, průběžně posuzovala instrukce Ministerstva financí na jednání Rady EU a její zástupci ve výborech a pracovních skupinách orgánů EU aktivně prosazovali její pozice.

V průběhu celého roku se ČNB podílela na přípravě stanovisek a připomínek k návrhům Evropské komise zaměřeným na snižování rizik v bankovním sektoru diskutovaným mezi Radou EU a Evropským parlamentem. Novela směrnice a nařízení o kapitálových požadavcích (CRD IV / CRR) mimo jiné posiluje princip proporcionality v regulaci, například pokud jde o požadavky na dohledové výkaznictví a uveřejňování informací, a zavádí závazný pákový poměr a ukazatel čistého stabilního financování jako součást povinného standardu likvidity. K hlavním cílům návrhu na změnu směrnice pro ozdravné postupy a řešení krize (BRRD) patří harmonizace zavádění moratoria na plnění závazků bank a zavedení mezinárodního standardu pro kapitál, který je použitelný při řešení krize bank, do evropské legislativy.

Během roku 2018 se ČNB podílela také na přípravě stanovisek a připomínek k návrhům nařízení a směrnice k novým obezřetnostním pravidlům pro investiční podniky a nového regulatorního rámce pro kryté dluhopisy. Návrh týkající se investičních podniků přináší výrazné snížení regulatorní zátěže pro většinu z nich, neboť do regulatorního rámce pro úvěrové instituce by nově spadaly pouze největší systémově významné investiční podniky. Návrh nového rámce pro kryté dluhopisy přináší minimální harmonizaci požadavků na emitenty krytých dluhopisů a také úpravu výkonu dohledu v této oblasti.

ČNB se v rámci činnosti evropských orgánů dohledu rovněž podílela na přípravě řady dalších prováděcích předpisů, obecných pokynů a výkladových stanovisek k aplikaci regulatorních pravidel EU účastníky trhu i orgány dohledu. Mimo jiné šlo o směrnici a nařízení CRD IV / CRR, směrnici a nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFID/MiFIR), nařízení o infrastruktuře evropských trhů (EMIR) a nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů (CSDR).

Mezinárodní spolupráce na finančním trhu

Také v roce 2018 se ČNB aktivně zapojovala do diskusí o dokončování evropské bankovní unie. V oblasti snižování rizik v bankovním sektoru EU se Rada EU v květnu 2018 dohodla na rozsahu mandátu pro vyjednávání s Evropským parlamentem o návrhu tzv. bankovního balíčku a posléze došlo po intenzivním vyjednávání k uzavření vzájemné dohody o souboru klíčových opatření návrhu. ČNB podporovala zachování maxima z kompromisu dojednaného v Radě EU, zejména obezřetnostní úrovně a zajištění ochrany zájmů a pravomocí hostitelských orgánů dohledu. Pokud jde o opatření ke sdílení rizik, prosazovala ČNB stanovisko, že jednání na politické úrovni může být zahájeno teprve poté, co bude dosaženo dostatečného pokroku ve snižování rizik. Rada EU pokračovala ve zkoumání technických otázek spojených s různými alternativami možného uspořádání Evropského systému pojištění vkladů. V prosinci 2018 Rada EU přijala politickou dohodu o vytvoření společného mechanismu jištění pro Jednotný fond pro řešení krizí (SRF) a rámec pro svěření větších pravomocí Evropskému mechanismu stability (ESM) pro účely předcházení a řízení finančních krizí, kterou následně rovněž potvrdil prosincový eurosummit.

V roce 2018 pokračovalo v pracovní skupině Rady EU projednávání legislativních návrhů Evropské komise na změny v nařízeních o zřízení evropských orgánů dohledu (ESA). ČNB se aktivně zapojila do příprav jednání. Vzhledem k tomu, že dosavadní fungování těchto orgánů považuje v zásadě za uspokojivé, přitom prosazovala provedení pouze dílčích úprav předmětných nařízení, které by měly vést k jejich dalšímu zefektivnění. Zároveň odmítla mimo jiné věcně neodůvodněnou centralizaci pravomocí, nahrazení zástupců národních orgánů dohledu v řídící struktuře ESA experty jmenovanými evropskými institucemi a převedení financování rozpočtu ESA z národních orgánů dohledu na dohlížené subjekty. I když většinu prvků původního návrhu Evropské komise členské státy nepřijaly a během roku 2018 se dohodu v Radě EU najít nepodařilo, tlak na dosažení kompromisu do konce stávajícího funkčního období Evropského parlamentu bude sílit.

ČNB v roce 2018 působila v devíti kolegiích orgánů dohledu nad evropskými bankovními skupinami (v jednom případě v roli konsolidujícího orgánu dohledu). Kolegia se obdobně jako v roce 2017 zaměřovala zejména na vyhodnocení rizikového profilu dohlížených subjektů a posuzování skupinových ozdravných plánů. ČNB spolupracovala rovněž v rámci 13 kolegií orgánů dohledu nad evropskými pojišťovacími skupinami, jejichž diskuse se soustředily zejména na skupinové interní modely, plnění požadavků směrnice o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti (Solventnost II) a hodnocení rizik dohlížených pojišťoven. Pro ČNB zůstala i nadále prioritou intenzivní spolupráce s partnerskými dohledovými orgány v zahraničí.

Licenční, schvalovací a povolovací činnosti v oblasti finančního trhu

ČNB jako orgán dohledu nad finančním trhem vydává oprávnění k činnosti (licence a registrace) většině subjektů, které poskytují služby na finančním trhu. Vydává i jiná povolení či souhlasy, mezi které patří například nabývání kvalifikovaných účastí na regulovaných subjektech, schvalování prospektu cenného papíru nebo souhlas s uveřejněním nabídky převzetí. V těchto případech vystupuje ČNB jako správní orgán a většina těchto činností probíhá formou správního řízení.

Počty vedených povolovacích správních řízení u vybraných kategorií dohlížených subjektů

Kategorie finančního subjektu[1]	Řízení přecházející z roku 2017	Řízení zahájená v roce 2018	Řízení ukončená v roce 2018	Počty dohlížených subjektů[5]
Úvěrové instituce	10	20	28	60
Sektor pojišťoven[2]	2	10	8	48
Penzijní společnosti a fondy	1	7	8	44
Sektor investičních společností a investičních fondů	23	62	65	412
Obchodníci s cennými papíry	16	11	15	79
Platební instituce a instituce elektronických peněz	4	10	3	42
Zpracovatelé tuzemských bankovek a mincí	0	0	0	5
Nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů[3]	97	8	98	87
Emitenti cenných papírů a tržní infrastruktura	2	95	82	127
Akreditované osoby[4]	4	32	32	41
Směnárníci	6	51	41	999

1) Včetně poboček zahraničních společností.

2) Zahrnuje pojišťovny, zajišťovny a Českou kancelář pojistitelů.

3) Zahrnuje jak žádosti v tzv. přechodném období, tak žádosti subjektů nově vstupujících do odvětví.

4) Akreditovanými osobami se rozumí osoby akreditované pro pořádání zkoušek odborné způsobilosti distributorů doplňkového penzijního spoření, spotřebitelského úvěru a investičních služeb.

5) K 31. prosinci 2018.

V prvním pololetí ČNB dokončila proces licencování nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů v tzv. přechodném období mezi 1. prosincem 2016. a 31. květnem 2018. Z celkového počtu 108 subjektů, které dosud podnikaly na základě živnostenského oprávnění, získalo licenci 84 žadatelů a z důvodu nesplnění licenčních podmínek nebo zpětvzetí žádosti ji nezískalo 24 žadatelů. Vedle toho ČNB posuzovala žadatele o oprávnění k činnosti, kteří nevyužívali tzv. přechodného období.

V oblasti ověřování odbornosti na finančním trhu ČNB 1. června 2018 uveřejnila sadu zkouškových otázek podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Jednotné sady otázek, které ČNB vydává k jednotlivým zákonům z oblasti finančního trhu, používají tzv. akreditované osoby při zkouškách poskytovatelů nebo zprostředkovatelů finančních služeb. Nejprve byly v roce 2017 vydány zkouškové otázky podle zákona o spotřebitelském úvěru, jako další bude v roce 2019 vydána sada otázek podle zákona o zprostředkování pojištění a zajištění.

Dne 30. listopadu 2018 skončilo přechodné období pro distributory spotřebitelského úvěru (24 měsíců od účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru), během kterého tyto osoby musely úspěšně složit odbornou zkoušku. Akreditované osoby od data účinnosti zákona do konce roku 2018 celkově přezkoušely přes 66 tis. distributorů spotřebitelského úvěru s průměrnou úspěšností testů více než 69 %.

V lednu 2018 nabyl účinnosti nový zákon o platebním styku, který přinesl řadu nových povinností pro stávající držitele povolení k poskytování platebních služeb a umožnil vznik nových druhů subjektů, což vedlo ke zvýšení objemu povolovacích činností ČNB.

V průběhu roku se na českém trhu objevily dvě nové banky. V říjnu 2018 ČNB udělila bankovní licenci čínské Bank of Communications a v závěru roku rozhodla o udělení bankovní licence také spořitelnímu družstvu Moravský peněžní ústav.

V průběhu roku 2018 byly k obchodování na regulovaném trhu nově přijaty cenné papíry 20 emitentů. Naopak vyřazeny z obchodování byly cenné papíry 10 emitentů, přičemž v šesti případech se jednalo o akcie vyřazené na základě rozhodnutí emitenta a ve čtyřech případech o dluhopisy vyřazené z důvodu jejich řádného či předčasného splacení.

V oblasti tržní infrastruktury bylo v roce 2018 uděleno první povolení k provozování organizovaného obchodního systému (společnosti 42 Financial Services, a.s.) a také první povolení k činnosti administrátora referenčních hodnot (společnosti Czech Financial Benchmark Facility, s.r.o.), který převzal administraci mezibankovní úrokové sazby PRIBOR. Stejně jako o rok dříve působili na finančním trhu tři provozovatelé mnohostranného obchodního systému a dva provozovatelé vypořádacích systémů s neodvolatelností vypořádání. Po ukončení činnosti organizátora regulovaného trhu ze strany POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a.s., se počet organizátorů regulovaných trhů snížil na dva (Burza cenných papírů Praha, a.s., a RM-Systém, česká burza cenných papírů, a.s.). Činnost nadále provozuje jediný centrální depozitář (Centrální depozitář cenných papírů a.s.), jenž v roce 2018 obdržel jako předpoklad pro pokračování svých aktivit od ČNB povolení k činnosti podle nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů (CSDR).

Kromě finančních subjektů uvedených v tabulce ČNB dohlíží ještě na desetitisíce dalších subjektů. Zejména se jedná o zprostředkovatele finančních produktů – pojištění, spotřebitelských úvěrů, investičních služeb a dalších produktů. Seznamy všech regulovaných a registrovaných dohlížených subjektů ČNB uveřejňuje na svých webových stránkách v části „Dohled a regulace > Seznamy a evidence“. Koncem roku 2018 ČNB dohlížela na 162 790 pojišťovacích zprostředkovatelů,

215 investičních zprostředkovatelů, 17 901 vázaných zástupců podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu, 283 zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru, 15 087 vázaných zástupců dle zákona o spotřebitelském úvěru a řadu dalších typů finančních subjektů.

Výkon dohledu nad finančním trhem

Při výkonu dohledu ČNB průběžně sledovala činnosti a hospodaření jednotlivých subjektů finančního trhu a vyhodnocovala vývoj trhu jako celku i jeho dílčích segmentů. Dohled nad finančním trhem v oblasti obezřetnosti, odborné péče a ochrany spotřebitele a v oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu vykonávala jak formou dohledu na dálku, tak prostřednictvím kontrol na místě. Nedílnou součástí dohledu ČNB je též provádění komplexního hodnocení rizikového profilu jednotlivých dohlížených subjektů.

Dohled ČNB nad úvěrovými institucemi se soustředil zejména na vývoj kvality úvěrových portfolií, dostatečnost kapitálu ke krytí případných ztrát, likviditu a celkové hospodaření bank a jejich konsolidačních celků. ČNB také pravidelně vyhodnocovala kvalitu zpracovaných ozdravných plánů. Zvyšující se pozornost dohled věnoval oblasti retailových úvěrů. Cílem v této oblasti bylo na jednu stranu vyslat úvěrovým institucím signál, kterým ČNB deklaruje důležitost udržení vysokých úvěrových standardů, a na druhou stranu podchytit rizika retailového trhu, monitorovat vývoj a průběžně na místě v bankách ověřovat skutečný stav. Zároveň se dohled věnoval problematice informačních systémů a informačních technologií, a to především z pohledu kybernetických rizik a rizika outsourcingu. V oblasti odborné péče ČNB prověřovala dodržování pravidel jednání při poskytování platebních a investičních služeb, komunikaci s klienty a postupy při uzavírání a ukončování smluvních vztahů.

Nedílnou součástí makroobezřetnostního dohledu je zátěžové testování bank, které je prováděno s roční frekvencí. Agregované výsledky těchto zátěžových testů potvrdily dobrou odolnost tuzemských bank. Jejich kapitálová přiměřenost se i v nepříznivém scénáři udržela s dostatečnou rezervou nad regulatorním minimem.

Stěžejními prvky obezřetnostního dohledu nad pojišťovnami jsou pravidelné vyhodnocování finanční a solventnostní situace dohlížených pojišťoven, vyhodnocování dodržování požadavků na řídicí a kontrolní systém a dohled nad plněním požadavků na regulatorní výkaznictví a uveřejňování informací. V oblasti životního pojištění dohled pokračoval v prověřování souladu přístupu pojišťoven ke stanovování technických rezerv s požadavky směrnice Solventnost II a celkové kvality řízení aktiv a závazků. V oblasti neživotního pojištění věnovala ČNB největší pozornost zejména nastavení odpovídajícího systému řízení postačitelnosti pojistného v povinném ručení. Velký důraz ČNB dlouhodobě klade rovněž na schvalování interních modelů pro stanovování kapitálových požadavků v regulatorním režimu Solventnost II a následný dohled nad nimi.

V oblasti odborné péče pojišťoven se ČNB zaměřila na prověřování řízení kvality externí distribuční sítě pojišťoven a postupů při ukončování pojistných smluv s klienty, při vyřizování jejich stížností a při šetření a likvidaci pojistných událostí. Součástí výkonu dohledu je taktéž oblast ochrany spotřebitele, a to zejména při nabízení a propagaci pojistných produktů. Dohled také monitoroval připravenost pojišťoven na plnění nových regulatorních požadavků stanovených v nařízení o sdělení klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů (PRIIP).

V uplynulém roce ČNB provedla vlastní zátěžové testy, do kterých byla zahrnuta většina tuzemských pojišťoven. Agregované výsledky prokázaly, že je sektor jako celek dostatečně kapitálově vybaven a schopen absorbovat významné změny rizikových faktorů.

Dalším významným sektorem je sektor penzijních společností a jimi obhospodařovaných transformovaných a účastnických fondů. ČNB v něm vyhodnocovala dodržování regulatorních požadavků, zejména plnění kapitálové přiměřenosti penzijních společností, včetně hodnocení jejich kapitálové pozice a kapitálového řízení. Dohled dále monitoroval dodržování pravidel při obhospodařování majetku transformovaných a účastnických fondů a navazující kontrolní mechanismy.

V oblasti poskytování spotřebitelských úvěrů byla první polovina roku 2018 ve znamení přechodného období pro posuzování žádostí o oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru a ČNB rozhodovala, které subjekty mohou na tomto trhu dále působit. ČNB rovněž provedla kontroly na místě u akreditovaných osob a zjistila pochybení v oblasti vyhodnocování zkouškových otázek, organizace odborných zkoušek či dodržování informačních povinností, které akreditovaným osobám ukládá zákon o spotřebitelském úvěru. Na základě zjištěných nedostatků centrální banka uložila sankce a některé akreditované osoby ukončily svou činnost. Zvýšenou pozornost věnoval dohled prošetření 47 upozornění spotřebitelů na neoprávněné poskytování úvěrů. V této souvislosti ČNB uveřejnila na svých webových stránkách upozornění pro veřejnost ohledně rizik internetových nabídek spotřebitelských úvěrů ze strany nedůvěryhodných osob. V oblasti poskytování spotřebitelského úvěru ČNB prošetřila 299 podání veřejnosti.

Při výkonu dohledu na dálku v oblasti kapitálového trhu se ČNB zaměřila především na požadavky stanovené novelou zákona o podnikání na kapitálovém trhu, a to včetně provedení plošných šetření zaměřených na plnění nových povinností. Během kontrol na místě se ČNB věnovala mimo jiné problematice nabízení dluhových instrumentů a souvisejícího dodržování odborné péče ze strany dohlížených subjektů. V oblasti kapitálového trhu se dále zabývala 98 podáními veřejnosti, která ve většině případů směřovala na zahraniční obchodníky s cennými papíry.

V sektoru platebních služeb se dohled na dálku věnoval primárně ověřování, zda jednotliví poskytovatelé splňují podmínky pro udělení povolení a pro výkon činnosti, které byly stanoveny novým zákonem o platebním styku účinným od ledna 2018. ČNB v roce 2018 přijala 66 podání veřejnosti týkajících se činnosti nebankovních poskytovatelů platebních služeb.

V oblasti výkonu dohledu nad směnárníky se ČNB zaměřila zejména na plnění povinností vůči zákazníkům a na dodržování opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Kontroly na místě prověřovaly zejména směnárníky provozující činnost v Praze a jiných turisticky exponovaných místech. Zároveň dohled obdržel 338 podání veřejnosti upozorňujících na nedostatky v činnosti směnárníků.

V souvislosti s novelou zákona o podnikání na kapitálovém trhu a také novou právní úpravou pro distribuci pojištění se kontroly na místě v oblasti distribuce finančních produktů více zaměřily na plnění nově stanovených požadavků. V roce 2018 ČNB také ve zvýšené míře zahájila kontroly na místě u zprostředkovatelů spotřebitelských úvěrů. V rámci dohledu na dálku provedla dotazníkové šetření k získání informací o produkci dohlížených distributorů a o plnění povinností k předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. ČNB se zabývala celkem 301 podáními veřejnosti vztahujícími se k činnosti distributorů finančních produktů. Nejčastěji v nich veřejnost poukazovala na sjednání nevýhodného pojištění, nedostatečné plnění informačních povinností nebo vykonávání činnosti bez příslušného oprávnění.

Sankční činnost

V sankční oblasti ČNB v roce 2018 především prošetřovala podněty k zahájení správních řízení. Rozhodovala o zahájení správního řízení či o odložení věci a vedla správní řízení v prvním stupni, ve kterých uložila pokuty a opatření k nápravě či odňala povolení k činnosti a zrušila registrace. Kromě vedení správních řízení s dohlíženými subjekty v sektorech finančního trhu, kde právní úprava umožňuje postihovat i neoprávněné podnikání, vedla správní řízení také se subjekty, které poskytují finanční služby bez příslušného povolení. Pravomocná rozhodnutí z těch oblastí dohledu ČNB, u kterých zákon zveřejnění předpokládá, ČNB zveřejňuje na svých webových stránkách v části „Dohled a regulace > Výkon dohledu > Pravomocná rozhodnutí". Sankční opatření uložená pojišťovacím zprostředkovatelům zapisuje do Registru pojišťovacích zprostředkovatelů.

Statistika vedených sankčních správních řízení

Oblast uložení sankce	Počty řízení přecházejících z roku 2017	Počty řízení zahájených v roce 2018	Počty řízení ukončených v roce 2018	Celková výše uložených pokut (v tis. Kč)
Dohled nad úvěrovými institucemi	0	10	4	3 000
Dohled nad pojišťovnictvím	6	33	34	2 250
Dohled nad kapitálovým trhem	18	32	31	10 195
Porušení směnárenského zákona	9	21	25	2 400
Ochrana spotřebitele	2	0	1	2 800
Platební styk	2	69	50	1 800
Oběh bankovek a mincí	2	10	9	1 295
Zákon o ČNB	0	1	1	500
Spotřebitelské úvěry	2	21	17	4 475
Opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu	0	3	3	550
Dohled nad finančním trhem celkem	41	200	175	29 265

POSTUPY PŘI ŘEŠENÍ KRIZE

Při své práci v oblasti řešení krize bank, družstevních záložen a některých obchodníků s cennými papíry se ČNB i v roce 2018 řídila dvěma zásadami: že náklady na řešení krize nemá nést stát, ale soukromé osoby (primárně akcionáři a věřitelé instituce), a že uplatnit opatření k řešení krize lze pouze ve veřejném zájmu. Banky jsou výjimečné v tom, že poskytují některé zásadní činnosti důležité pro národní hospodářství (přijímání vkladů, poskytování úvěrů a další) a pro stabilitu finančního systému. Nepřetržité poskytování těchto zásadních činností proto může být ve veřejném zájmu.

ČNB v minulém roce v oblasti řešení krize spolupracovala se samotnými bankami, pro které plánuje postupy pro řešení krize, a se zahraničními institucemi, jako jsou například Jednotný výbor pro řešení krizí (SRB) či Evropský orgán pro bankovnictví (EBA). Pokračovala také spolupráce s Ministerstvem financí a Garančním systémem finančního trhu na dalším rozpracování postupů a nástrojů řešení krize, jako je například překlenovací instituce, které budou v dalších obdobích zpřesňovány a dopracovány.

V roce 2018 ČNB zveřejnila obecný přístup k minimálnímu požadavku na kapitál a způsobilé závazky (MREL). Zveřejněním této své politiky ČNB transparentně sděluje bankám i investorské veřejnosti, jaké obecné principy bude používat a jak bude postupovat při jednotlivých správních rozhodnutích, kterými bankám požadavek stanoví. MREL bude použitelný při případném řešení krize tak, že ČNB ho bude moci odepsat nebo zkonvertovat pro úhradu ztráty a obnovení kapitálu, aby dotčená banka zůstala životaschopná a pokračovala v poskytování zásadních činností.

Na samém konci roku pak byla zveřejněna novela insolvenčního zákona, která do českého právního prostředí zavádí nový typ závazků, tzv. seniorní nepreferované závazky. ČNB očekává, že banky budou moci plnit MREL také tímto typem závazků. V případě řešení krize by přitom při využití pravomocí ČNB k těmto závazkům byl zachován princip, že žádný věřitel nedopadne hůře ve srovnání s postupem podle insolvenčního zákona.

Spolupráce mezi ČNB a SRB se zaměřila na další zpřesňování plánovacích dokumentů. Některým bankám s přeshraniční působností a s centralizovanou strategií řešení krize, jejichž dceřiné banky podnikají v ČR, už SRB předepsal MREL na konsolidované úrovni. V dalším období se orgány pro řešení krize zaměří na rozdělení tohoto požadavku mezi jednotlivé dceřiné banky.

PENĚŽNÍ OBĚH A PLATEBNÍ STYK

Peněžní oběh

Na základě zákona o ČNB má centrální banka výhradní právo vydávat do oběhu bankovky a mince (včetně pamětních bankovek a mincí) a řídit peněžní oběh.

Hodnota oběživa vzrostla v roce 2018 o 24,8 mld. Kč a v červenci překročila hranici 600 mld. Kč. K 31. prosinci 2018 byla v oběhu hotovost ve výši 618,6 mld. Kč. Nárůst oběživa v roce 2018 činil 4,2 % oproti stavu k 31. prosinci 2017. Poměr oběživa k hrubému domácímu produktu (HDP) se po postupném růstu v předchozích letech nyní pohybuje mezi 11,5 % až 12 %. Konkrétně v roce 2018 tento poměr dosáhl 11,6 %.

Téměř 42 % hodnoty oběživa tvořily bankovky 2000 Kč. V souhrnu bankovky 5000 Kč, 2000 Kč a 1000 Kč představovaly více než 90 % hodnoty oběživa.

V roce 2018 přibylo v oběhu 13,7 mil. kusů bankovek a 107,5 mil. kusů oběžných mincí. Vyrobeno bylo 95,2 mil. kusů bankovek, 126,2 mil. kusů oběžných mincí (včetně těch určených do ročníkových sad), 79,6 tis. kusů pamětních stříbrných mincí a 32,3 tis. kusů zlatých mincí. Náklady ČNB na výrobu bankovek a mincí (včetně zlatých a pamětních stříbrných mincí) činily 503,9 mil. Kč.

ČNB zničila 72,7 mil. kusů bankovek, které byly kvůli opotřebení nebo poškození vyhodnoceny jako nevhodné pro opětovné vydání do oběhu. Z mincí přijatých z oběhu bylo při zpracování vytříděno pouze 3,5 mil. kusů. Výrazně nižší počet vytříděných mincí oproti bankovkám je dán především použitým materiálem, který u mincí zaručuje větší odolnost proti opotřebení.

Vývoj hodnoty oběživa od 1. ledna 2014 do 31. prosince 2018
(v mld. Kč)

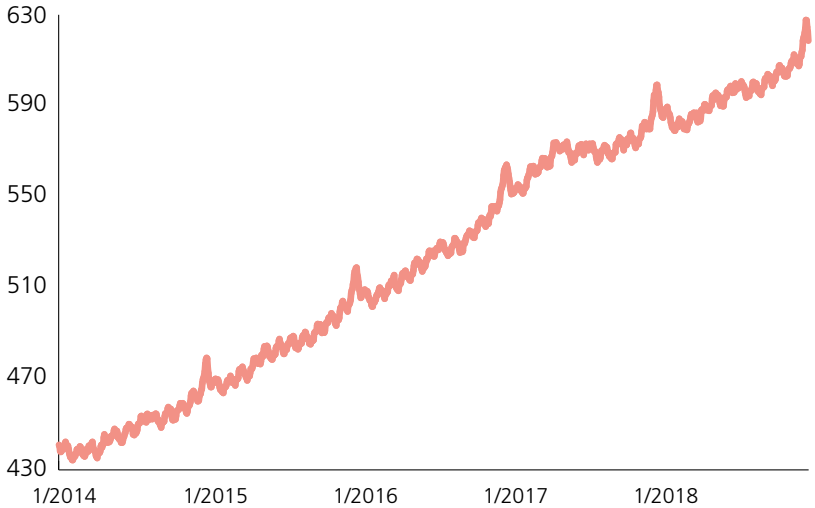

Korunová a kusová skladba bankovek a mincí v oběhu k 31. prosinci 2018

Nominální hodnota	V mil. Kč	Podíl	V mil. ks	Podíl
5000 Kč	158 833,3	25,7 %	31,8	6,7 %
2000 Kč	258 480,8	41,8 %	129,2	27,3 %
1000 Kč	141 176,1	22,8 %	141,2	29,8 %
500 Kč	22 073,8	3,6 %	44,1	9,3 %
200 Kč	12 917,3	2,1 %	64,6	13,6 %
100 Kč	6 329,6	1,0 %	63,3	13,3 %
Bankovky celkem	**599 811,0**	**97,0 %**	**474,2**	**100,0 %**
50 Kč	6 866,6	1,1 %	137,3	7,0 %
20 Kč	4 215,1	0,7 %	210,8	10,7 %
10 Kč	2 377,7	0,4 %	237,8	12,1 %
5 Kč	1 399,7	0,2 %	279,9	14,2 %
2 Kč	997,7	0,2 %	498,9	25,4 %
1 Kč	301,1	0,1 %	601,2	30,6 %
Mince celkem	**16 458,0**	**2,6 %**	**1 965,9**	**100,0 %**
Mince z drahých kovů	**2 360,5**	**0,4 %**	**2,7**	**100,0 %**
CELKEM	**618 629,5**	**100,0 %**	**2 442,8**	

Hotovostní operace v české měně na pokladnách ČNB dosáhly v roce 2018 hodnoty 1 366,3 mld. Kč, což představovalo meziroční pokles o 25,9 mld. Kč (v relativním vyjádření o 1,9 %). Pokladny ČNB přijaly z oběhu 684,4 mil. kusů bankovek a 388,4 mil. kusů mincí, na druhé straně vydaly 698,1 mil. kusů bankovek a 495,6 mil. kusů mincí.

V září 2018 uvedla ČNB do oběhu nové vzory bankovek v nominální hodnotě 100 Kč a 200 Kč. I když celkový vzhled bankovek zůstal na první pohled zachován, nová platidla mají posílenou ochranu proti padělání a umožňují snadnější zpracování na technických zařízeních.

ČNB v roce 2018 vydala do oběhu nové mince z drahých kovů, a to tři motivy pamětních stříbrných mincí v hodnotě 200 Kč, jeden motiv stříbrné pětisetkorunové mince, dva motivy zlatých mincí v nominální hodnotě 5000 Kč a jeden motiv zlaté mince v nominální hodnotě 10000 Kč při příležitosti 100. výročí vzniku republiky. Dále v limitovaném nákladu vydala příležitostné dvacetikoruny s portréty tří osobností československého státu – Tomáše Garrigua Masaryka, Milana Rastislava Štefánika a Edvarda Beneše.

V roce 2018 ČNB nadále usilovala o ochranu českých bankovek a mincí proti padělání a z pohledu výskytu padělků byla úspěšná. Pokračoval trend snižujícího se počtu padělků, který je patrný od roku 2015. Bylo zadrženo celkem 1 011 padělaných a pozměněných českých bankovek a mincí, tj. o 307 méně než v předcházejícím roce. Z toho bylo 984 padělaných bankovek, osm padělaných mincí a 19 pozměněných bankovek a mincí. Nejvíce padělanou bankovkou byla bankovka 1000 Kč (celkem 647 padělků). Celková hodnota zadržených padělaných a pozměněných bankovek a mincí činila 1,2 mil. Kč (v roce 2017 dosáhla 1,4 mil. Kč). Většina padělků českých bankovek zadržených v loňském roce byla stejně jako v předcházejících letech zhotovena inkoustovým tiskem (895 padělků, tj. 90,96 %) a byla hodnocena jako méně zdařilá.

Dohled nad dodržováním zákona o oběhu bankovek a mincí

Peněžní oběh včetně práv a povinností ČNB, bank, právnických a fyzických osob upravuje zákon o oběhu bankovek a mincí. V roce 2018 ČNB zahájila celkem 12 kontrol zaměřených na dodržování povinností stanovených tímto zákonem:

- tři kontroly bank, při nichž ČNB provedla kontroly na místě na 44 pobočkách a v 18 centrech zpracování hotovosti a otestovala celkem 183 zařízení pro zpracování bankovek a 36 depozitních bankomatů. Dále provedla celkem 159 skrytých kontrol („mystery shopping“) zaměřených na výměny poškozených bankovek,
- jednu kontrolu zpracovatele tuzemských bankovek a mincí, která zahrnovala kontroly na místě v osmi centrech zpracování hotovostí, kde bylo otestováno celkem 30 zařízení pro zpracování bankovek,
- jednu kontrolu nebankovního provozovatele neanonymních zařízení (depozitních bankomatů), při níž ČNB na 12 pobočkách otestovala celkem 12 depozitních bankomatů,
- pět kontrol provozovatelů anonymních zařízení, z toho čtyři kontroly obchodních řetězců (na devíti provozovnách bylo otestováno celkem 33 samoobslužných pokladen) a jednu kontrolu provozovatele směnárenských automatů (na šesti provozovnách bylo otestováno celkem šest směnárenských automatů),
- dvě kontroly osob pověřených ČNB k pořádání odborných kurzů, při nichž byly zkontrolovány dva odborné kurzy, resp. dva lektoři odborného kurzu.

K 31. prosinci 2018 ČNB ukončila dvě kontroly zahájené v roce 2017 a 11 kontrol zahájených v roce 2018.

Bezhotovostní platební styk

ČNB v rámci bezhotovostního platebního styku vede účty státu, provozuje systémy pro převody mezibankovních plateb a pro vypořádání obchodů s krátkodobými cennými papíry. Tyto operace probíhají v systému CERTIS (Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement System), Systému krátkodobých dluhopisů (SKD) a systému Automatizované bankovní operace (ABO).

Systém CERTIS slouží pro vedení účtů bank, systém SKD eviduje dluhopisy vydávané ČNB a Ministerstvem financí ve vlastnictví bank, obchodníků s cennými papíry a dalších subjektů a systém ABO zajišťuje vedení účtů organizačních složek státu a dalších státních organizací a právnických osob navázaných na státní rozpočet.

CERTIS – systém mezibankovního platebního styku

ČNB prostřednictvím systému CERTIS zajišťuje mezibankovní platební styk v ČR. Účastníky systému jsou banky, spořitelní a úvěrní družstva a pobočky zahraničních bank. K 31. prosinci 2018 měl CERTIS 47 přímých účastníků s vlastním účtem v systému a šest tzv. třetích stran, tj. institucí zajišťujících zúčtování například transakcí z platebních karet nebo obchodů s cennými papíry na účtech přímých účastníků.

V roce 2018 zúčtoval systém CERTIS celkem 672,8 mil. transakcí (což představuje meziroční nárůst o 5,4 %) v celkové hodnotě 319 028 mld. Kč (pokles o 47,3 %). Pokles obratu je důsledkem změny struktury měnověpolitických operací s bankami poté, co banky v reakci na růst úrokových sazeb přešly z jednodenních úložek u ČNB na úložky v rámci dvoutýdenních repo operací. Pokles obratu tedy souvisí s normalizací měnové politiky po ukončení kurzového závazku. Průměrně bylo denně zpracováno téměř 2,7 mil. transakcí, jejichž průměrná hodnota činila 1 276 mld. Kč.

V rámci dalšího rozvoje mezibankovního platebního styku ČNB ke konci roku zavedla možnost okamžitých plateb. Systém okamžitých plateb tak může využít každý poskytovatel platebních služeb využívající CERTIS.

Následující graf znázorňuje vývoj průměrného denního počtu provedených transakcí a objemu převáděných prostředků v systému CERTIS od roku 2005.

CERTIS – průměrný denní počet položek a průměrný denní obrat
(v mil. transakcí a v mld. Kč)

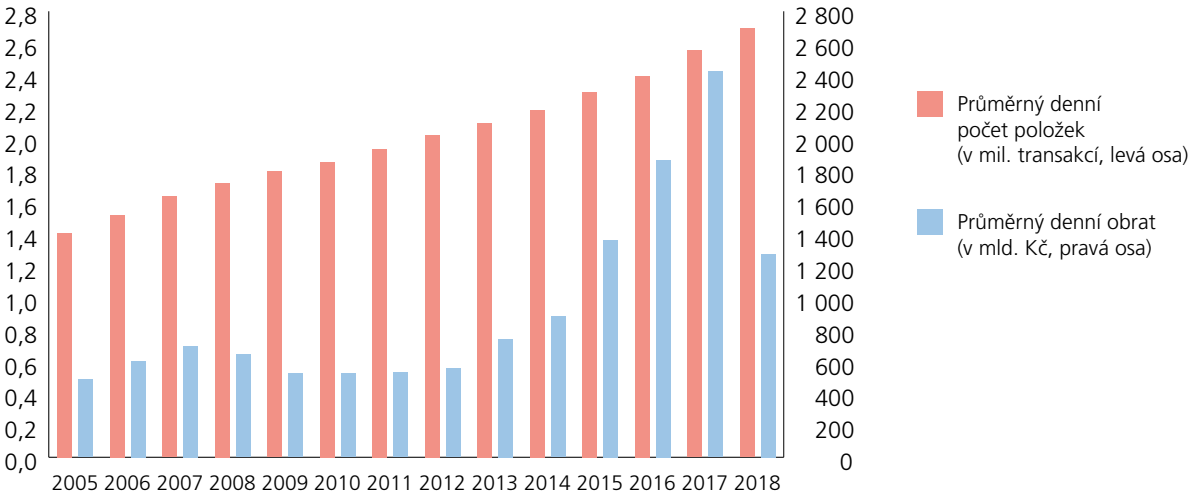

SKD – Systém krátkodobých dluhopisů

ČNB provozuje také systém SKD, který zajišťuje samostatnou evidenci (registr) cenných papírů a vypořádání obchodů s cennými papíry.

K 31. prosinci 2018 ČNB v SKD evidovala 89 majetkových účtů patřících 56 klientům (majitelům cenných papírů) a 11 custodianům (správcům cenných papírů). V SKD jsou evidovány dluhopisy ČNB a vládní dluhopisy se splatností do jednoho roku vydávané Ministerstvem financí.

Cenné papíry evidované v SKD jsou kromě jiného využívány jako zástava (kolaterál) k vnitrodenním úvěrům, které ČNB poskytuje bankám pro potřeby plynulého účtování v systému CERTIS. Dále je využívá ČNB pro repo operace a Ministerstvo financí pro denní řízení likvidity souhrnného účtu státní pokladny. Systém SKD v roce 2018 zpracoval průměrně 115 transakcí denně a jeho průměrný denní obrat činil 710 mld. Kč.

ABO – systém účetnictví a platebního styku ČNB

V systému ABO vede ČNB své vnitřní účty a účty svých klientů. Ke konci roku 2018 ČNB vedla 22 751 účtů. Z toho bylo 3 246 vnitřních účtů, 3 329 účtů zaměstnanců ČNB a 16 176 účtů právnických osob. Drtivou většinu účtů právnických osob – konkrétně 15 575 – tvoří účty státní pokladny v české měně a 229 účtů státní pokladny v eurech. Pro účely provádění plateb státního rozpočtu je systém ABO úzce propojen s Integrovaným informačním systémem státní pokladny provozovaným Ministerstvem financí. Podrobnější informace o okruhu klientů a zapojení ČNB do systému účtů státní pokladny jsou uvedeny v kapitole „ČNB jako banka státu".

Pro obsluhu svých účtů využívá většina klientů ČNB její internetové bankovnictví. Ke konci roku 2018 bylo v systému zaregistrováno celkem 15 831 uživatelů.

Následující graf zobrazuje průměrné denní počty účetních transakcí pro jednotlivé měsíce roku 2018. Ve špičkách zpracovává systém ABO přes 900 tisíc transakcí denně. V porovnání s rokem 2017 se celkový počet transakcí zvýšil o 4,8 % a počet klientských příkazů vzrostl o 3,1 %.

ABO – denní průměr počtu transakcí

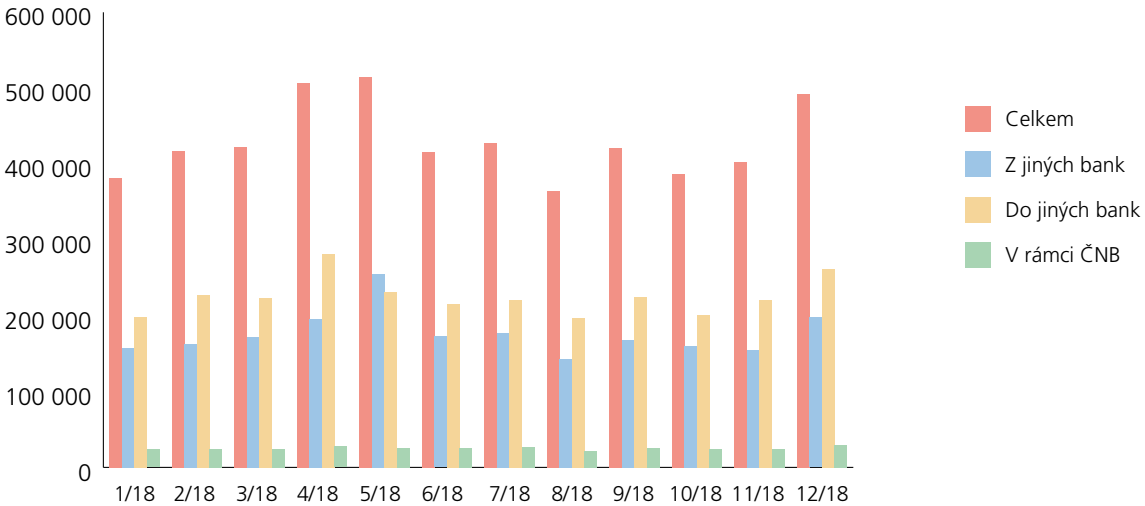

Péče o plynulost a hospodárnost platebního styku a vypořádání

Dalším úkolem ČNB, který vyplývá ze zákona o ČNB, je pečovat o plynulost a hospodárnost platebního styku a vypořádání a podílet se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních a vypořádacích systémů a na jejich rozvoji (oversight). V roce 2018 ČNB provedla hodnocení významného vypořádacího systému evidence krátkodobých dluhopisů SKD. Hodnocení bylo založeno na mezinárodním standardu „Zásady pro infrastruktury finančního trhu", který v roce 2012 publikoval Výbor pro platební a vypořádací systémy (CPSS) při Bance pro mezinárodní platby (BIS) společně s Mezinárodní organizací sdružující komise pro cenné papíry (IOSCO). Výsledná hodnotící zpráva informuje o stavu systému SKD a mimo jiné zmiňuje, že systém splňuje převážnou většinu požadavků mezinárodního standardu. Uvádí také, jaká jsou rizika spojená s vypořádáním cenných papírů a jaká opatření ČNB coby provozovatel SKD přijala, aby těmto rizikům úspěšně předešla.

STATISTIKA

ČNB sestavuje a zveřejňuje statistiky, které jsou určeny pro potřeby měnové politiky, výkonu dohledu nad finančním trhem a finanční stability a dále pro potřeby Evropské centrální banky (ECB), Eurostatu, Českého statistického úřadu i veřejnosti. Tyto statistiky jsou dostupné na webových stránkách ČNB v části „Statistika".

V souladu se zákonem o centrální evidenci účtů spustila ČNB 1. ledna 2018 elektronický systém evidující účty, které vedou pro své klienty banky, zahraniční banky vykonávající činnost na území ČR a spořitelní a úvěrní družstva (viz webové stránky ČNB v části „Statistika > Centrální evidence účtů"). Za rok 2018 bylo vyřízeno celkem 378 175 žádostí o informace z této evidence ze strany oprávněných orgánů.

V roce 2018 pokračovala ČNB v přípravě nového centrálního informačního systému pro sběr dat (SDAT), jehož prostřednictvím se budou od roku 2020 předkládat do ČNB data dohledového a statistického výkaznictví. V polovině roku ČNB publikovala základní technickou specifikaci systému a zahájila širší podporu přípravy přechodu vykazujících subjektů na nový systém. Na konci roku proběhlo spuštění testovacího prostředí systému.V oblasti makroekonomické statistiky ČNB v roce 2018 zahájila přípravu na zajištění nových požadavků ECB vztahujících se k externí statistice. Hlavní změny spočívají v detailnějším sektorovém a geografickém členění a další podpoře propojení mezi statistikou platební bilance (dostupnou na webových stránkách ČNB v části „Statistika > Statistika platební bilance") a národními sektorovými účty. Od roku 2018 se rovněž změnilo vykazování vládní finanční statistiky (viz webové stránky ČNB v části „Statistika > Vládní finanční statistika") do ECB. Hlavním cílem změny byla větší harmonizace zdrojů dat ve všech členských státech EU, což umožní důkladnější analýzy dat a snadnější srovnání ročních a čtvrtletních statistických údajů s prognózami stejných proměnných, včetně detailního pohledu na konsolidaci vládního dluhu. Makroekonomické statistiky ČNB stále více vycházejí z dostupných

databází mikrodat, což umožnuje flexibilně reagovat na analytické potřeby a rozšiřuje možnosti sledování kvality makroekonomických statistik. V roce 2018 ČNB dokončila harmonizaci statistiky finančních účtů (k dispozici na webových stránkách ČNB v části „Statistika > Statistika finančních účtů") se statistikou ročních národních účtů v oblasti rozvah. Došlo k výraznému pokroku v harmonizaci finančních účtů a investiční pozice vůči zahraničí s využitím společných postupů a celoevropských databází, a to zejména v oblasti dluhových cenných papírů a účastí.

V oblasti měnové a finanční statistiky (viz webové stránky ČNB v části „Statistika > Měnová a finanční statistika") zpřístupnila ČNB vykazujícím subjektům metodické informace určené pro přípravu nové harmonizované statistiky penzijních fondů. Na žádost ECB rozšířila ČNB vykazování dat pro statistiku investičních fondů za subjekty investující do převoditelných cenných papírů. Publikace úrokové statistiky bank byla rozšířena o nové ukazatele týkající se úvěrů a vkladů v eurech. ČNB rovněž nově zveřejnila vybraná data statistiky platebního styku, zejména informace o platebních kartách, počtech účtů, terminálech a odeslaných platbách. V roce 2018 dále spolupracovala s ECB na revizi nařízení o statistice platebního styku tím, že se zapojila do ohodnocení nákladů navrhovaných položek sběrů. V případě statistiky mikrodat pokračovala ČNB ve spolupráci s Českou bankovní asociací na přípravě evropského projektu pro vytvoření analytické databáze úvěrů (AnaCredit). Oproti původním předpokladům ČNB posunula termín pro zahájení sběru dat ze září 2018 na červen 2019. Posun termínu byl vynucen změnami podmínek pro zapojení nečlenských zemí eurozóny do projektu ECB a také náročností vývoje informačních systémů na straně ČNB i vykazujících subjektů. Pokud jde o Centrální registr úvěrů, dokončila ČNB v roce 2018 modernizaci systému související s vývojem nových výstupních formátů pro bankovní uživatele.

Pro oblast dohledové statistiky (viz webové stránky ČNB v části „Statistika > Dohledová statistika") byly i nadále charakteristické významné změny upravující metodiku a rozsah výkaznictví. Kromě změn metodiky za oblast úvěrových institucí, které byly dány evropskými požadavky, patřily mezi stěžejní projekty zejména pokračující implementace nové podoby výkaznictví kapitálových trhů a hodnocení kvality dat. V oblasti pojišťoven a penzijních společností pokračovala ČNB ve zvyšování kvality dat prostřednictvím vyvíjených analytických nástrojů a nových validačních pravidel. Prostřednictvím svých zástupců se ČNB rovněž aktivně podílela na činnosti evropských dohledových agentur v rámci jednotlivých pracovních skupin, a to především při tvorbě metodiky, podoby výkaznictví a zvyšování datové kvality.

V informačním systému zajišťujícím registrační a licenční činnosti zavedla ČNB změny, které přinesl nový zákon o distribuci pojištění a zajištění. V souvislosti s těmito zákonnými úpravami ČNB na svém webu (v části „Dohled a regulace > Seznamy a evidence") doplnila nové seznamy regulovaných a registrovaných subjektů.

OPERACE NA FINANČNÍM TRHU

Mezi hlavní nástroje měnové politiky ČNB patřily v roce 2018 zejména úrokové operace (repo operace a automatické facility). Bankovní rada rozhoduje o stanovení hodnoty tří úrokových sazeb: repo sazby, diskontní sazby a lombardní sazby. Hlavní měnověpolitickou úrokovou sazbou je limitní dvoutýdenní (2T) repo sazba. Diskontní a lombardní sazba tvoří dolní a horní hranici pro pohyb krátkodobých sazeb peněžního trhu. V průběhu roku 2018 zvýšila ČNB svou repo sazbu a lombardní sazbu pětkrát, a to v únoru, červnu, srpnu, září a listopadu. Na konci roku 2018 dosahovala repo sazba výše 1,75 % a lombardní sazba 2,75 %. Diskontní sazbu zvýšila ČNB třikrát, konkrétně v srpnu, září a listopadu. Na konci roku 2018 činila diskontní sazba 0,75 %. Těmito úpravami sazeb obnovila ČNB rozpětí mezi diskontní sazbou a repo sazbou na standardní úroveň 100 bazických bodů. ČNB také stanovuje výši povinných minimálních rezerv, která však v režimu cílování inflace nepatří mezi hlavní měnověpolitické nástroje a v průběhu roku 2018 se nezměnila.

Vývoj úrokových sazeb ČNB
(v %)

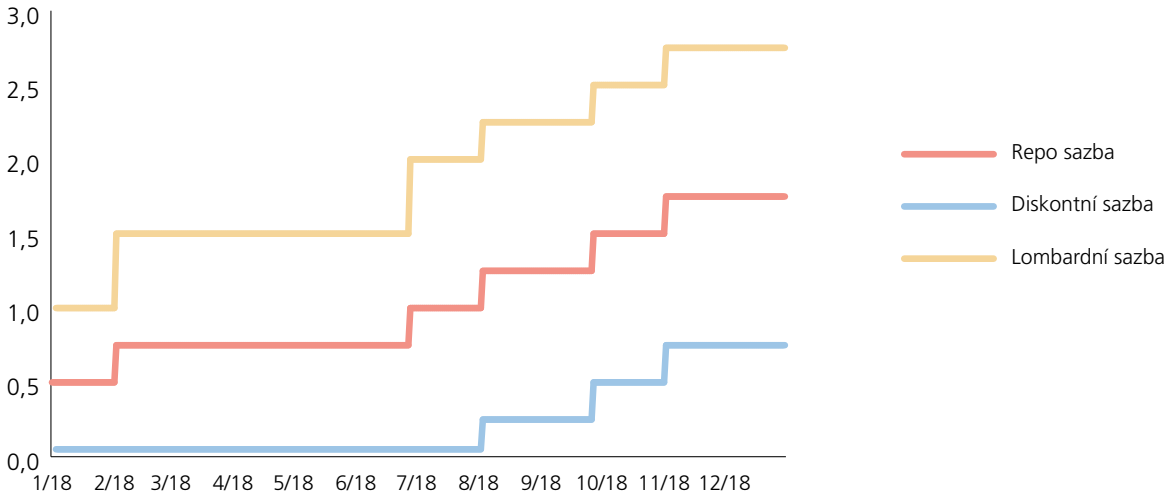

Vývoj volné likvidity
(v mld. Kč)

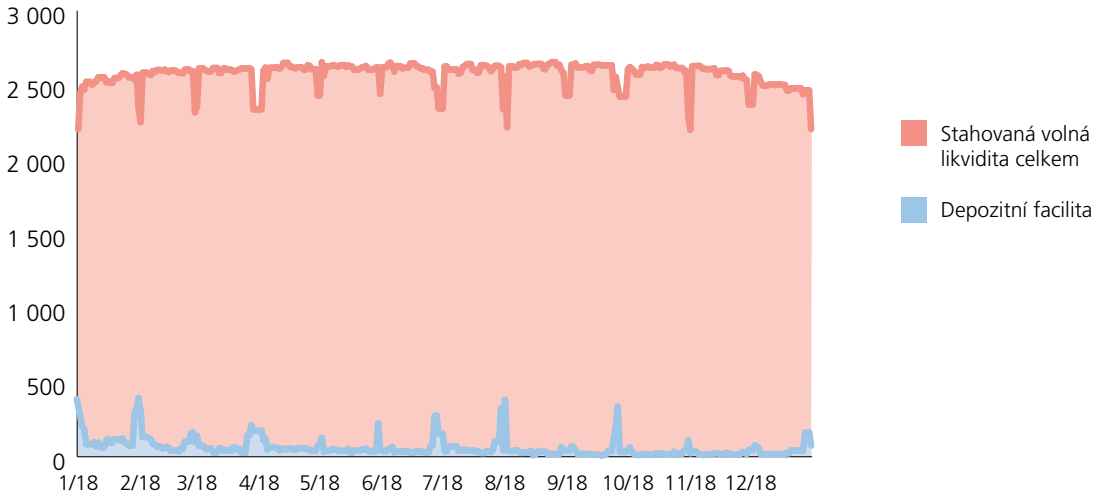

Vedle dvoutýdenních repo operací používá ČNB při implementaci měnové politiky dvě automatické facility – zápůjční a depozitní. V rámci zápůjční facility ČNB půjčuje bankám na jeden den finanční prostředky formou repo operace za lombardní sazbu. Depozitní facilita umožňuje bankám uložit si u ČNB přebytečné prostředky, které nemohou uplatnit na mezibankovním trhu, a to na jeden den a za diskontní sazbu.

Celkový průměrný objem stahované volné likvidity činil 2 574 mld. Kč. Z tohoto objemu ČNB stahovala průměrně 2,4 % prostřednictvím depozitní facility a 97,6 % prostřednictvím repo operací. Dodávací repo operace a zápůjční facilitu využívaly banky jen výjimečně.

V rámci tzv. výměn kolaterálu ČNB obvykle vyměňovala bankám cenné papíry vypořádávané v Centrálním depozitáři cenných papírů za cenné papíry vypořádávané v Systému krátkodobých dluhopisů (SKD). Tyto operace nesloužily k ovlivnění volné likvidity bankovního sektoru, ale k poskytnutí likvidních cenných papírů bankám, například pro účely čerpání vnitrodenního úvěru.

Nástroje ČNB i nadále zahrnují mimořádné dvoutýdenní dodávací repo operace a devizové swapy, které jsou určeny k dodávání likvidity. ČNB je představila v průběhu října 2008 v důsledku propuknutí finanční krize a jejich existence má význam pro stabilitu domácího finančního trhu. V roce 2018 je sice banky aktivně nevyužívaly, avšak ČNB považuje za vhodné, aby tyto nástroje zůstaly k dispozici.

V režimu řízeně plovoucího kurzu si centrální banka vyhrazuje možnost intervenovat v případě potřeby na devizovém trhu. Během roku 2018 však ČNB devizové intervence neprováděla. Informace o devizových obchodech ČNB lze nalézt na jejích webových stránkách v části „Finanční trhy > Devizový trh > Devizové obchody ČNB".

Správa devizových rezerv

ČNB spravuje vlastní devizové rezervy, které tvoří zahraniční aktiva ve vybraných směnitelných měnách. Tato aktiva slouží především k podpoře provádění vlastní nezávislé měnové politiky a také jako zdroj cizoměnové likvidity pro klienty ČNB. Na konci roku 2018 činila velikost devizových rezerv v korunovém vyjádření 3 202 mld., což odpovídá hodnotě 124,5 mld. EUR, resp. 142,5 mld. USD. Devizové rezervy představují naprosto rozhodující část aktiv ČNB – ke konci roku 2018 tvořil jejich podíl na celkových aktivech ČNB více než 98 %. Velikost a struktura devizových rezerv je pravidelně zveřejňována na webových stránkách ČNB v části „Finanční trhy".

Tržní hodnota devizových rezerv v korunovém vyjádření zaznamenala meziroční nárůst o 73,2 mld. Kč. Nejvíce se na něm podílely kurzové výnosy s celkově kladným efektem (+43,9 mld. Kč), přičemž koruna oslabila vůči dvěma nejvíce zastoupeným rezervním měnám (euro a americký dolar) a japonskému jenu, zatímco vůči ostatní rezervním měnám (kanadský dolar, australský dolar, britská libra a švédská koruna) naopak posílila. Další zdroje růstu představovaly odkupy cizí měny od klientů a jejich vklady (+43,3 mld. Kč). Naopak ke snižování rezerv vedly záporné výnosy portfolií (-14,0 mld. Kč).

V roce 2018 pokračoval přesun části eurových aktiv do amerických dolarů. Ten byl zahájen v roce 2017 z důvodu zachování diverzifikační úlohy amerického dolaru v rezervním portfoliu ČNB poté, co důsledkem devizových intervencí prováděných v eurech výrazně posílilo procentní zastoupení eura v měnové struktuře rezerv. Odprodeje eur realizované v průběhu roku 2018 snížily zastoupení eura v devizových rezervách o 5 procentních bodů na přibližně 61 %. Naopak procentní zastoupení amerického dolaru v devizových rezervách vzrostlo z 18 % na 23 %.

Měnová struktura aktivně spravovaného portfolia (očištěno o pasiva) k 31. prosinci 2018

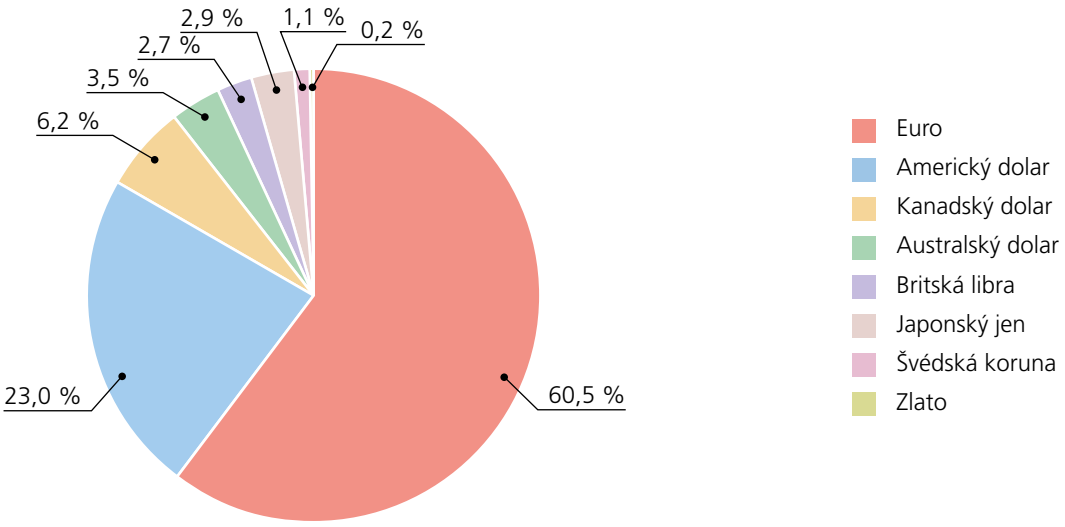

Většinu svých devizových rezerv ČNB aktivně investuje, a to v souladu se svými zásadami pro správu devizových rezerv. Ty zohledňují funkci, kterou devizové rezervy plní, a berou zřetel na bezpečnost, likviditu a výnos. Největší podíl na objemu investic mají dluhové cenné papíry vydané vládami ekonomicky vyspělých zemí, vybrané dluhopisy s vládní zárukou a dluhopisy emitované nadnárodními institucemi s nejlepšími ratingy. Dalšími nástroji pro správu devizových rezerv pak jsou akcie, repo operace, specifické kryté dluhopisy, depozita u centrálních bank, futures, úrokové, měnové a akciové swapy. Veškeré věřitelské pozice u soukromých protistran jsou kryty finančním zajištěním.

Rezervní portfolio bylo v reakci na navýšení rezerv mezi lety 2013 a 2017 interně rozděleno na dvě části (tranše), které se liší nastavením délky investičního horizontu, parametrů rizika a očekávaného výnosu. Poměr mezi tranšemi je dán metodikou Mezinárodního měnového fondu (MMF) používanou pro odhad adekvátní velikosti devizových rezerv. Likviditní tranše, kterou ke konci roku 2018 tvořilo 48 % devizových rezerv, obsahuje pevně úročené investiční nástroje se zbytkovou splatností do jednoho roku v eurech a amerických dolarech, jež lze v případě potřeby snadno a bez významného rizika kapitálových ztrát převést do peněžní formy. Zbylých 52 % devizových rezerv představovalo investiční tranši. Ta obsahuje finanční instrumenty, které s sebou sice nesou vyšší riziko (například dluhopisy s delší splatností a akcie), avšak současně v delším časovém horizontu umožňují generovat vyšší výnos. V rámci investiční tranše ČNB v roce 2018 rozšířila okruh držených investičních nástrojů o dluhopisy německých bank kryté hypotékami (covered bonds) a pokračovaly přípravy na zařazení specifických hypotečních zástavních listů garantovaných vybranými americkými agenturami (mortgage-backed securities).

Interní rozdělení devizových rezerv na likviditní a investiční tranši

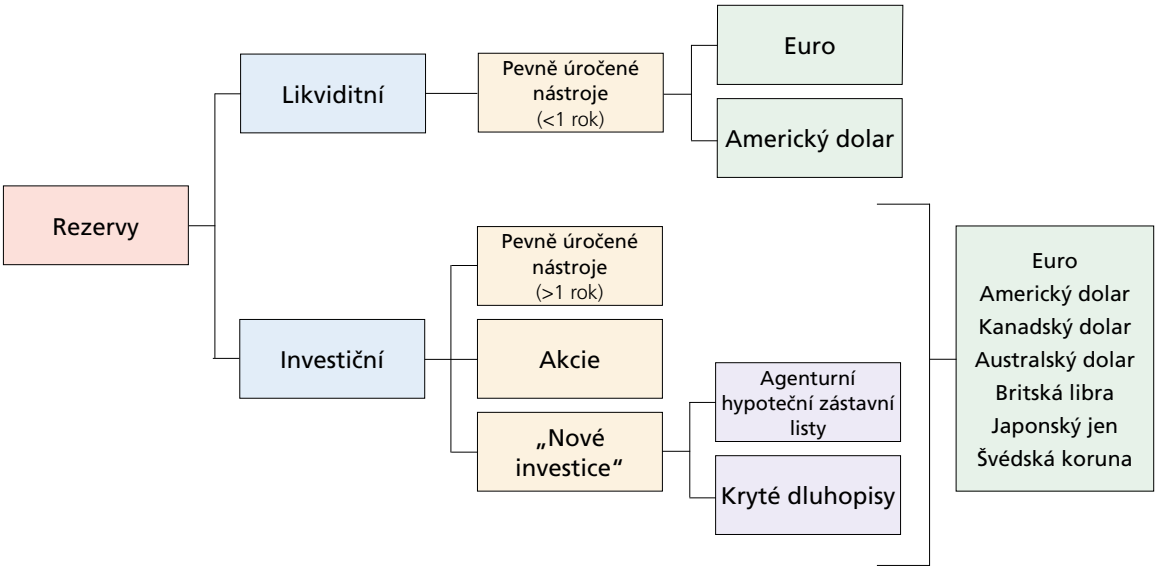

Většina devizových rezerv je spravována v interních portfoliích tvořených pevně úročenými nástroji peněžního a kapitálového trhu. Přibližně desetinu rezerv pak představují akciová portfolia spravovaná společnostmi BlackRock a State Street Global Advisors, která jsou investována na následujících trzích s příslušnými benchmarkovými indexy: evropském (MSCI Euro), americkém (S&P 500), britském (FTSE 100), japonském (Nikkei 225), kanadském (S&P TSX) a australském (S&P ASX 200). Obě společnosti, které spravují akciová portfolia ČNB, se řídí standardy Global Investment Performance Standards.

Složení akciového portfolia k 31. prosinci 2018

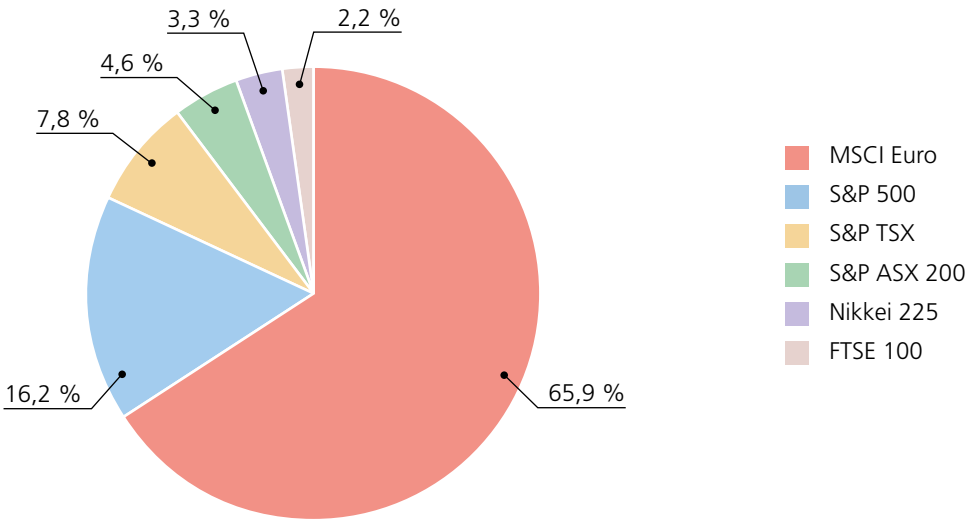

Za rok 2018 zaznamenala likviditní tranše ztrátu 0,13 % a investiční tranše ztrátu 0,70 % (v obou případech se jedná o vážený průměr výnosů jednotlivých portfolií měřených v jejich vlastních měnách). Ztráta likviditní tranše odpovídala krátkodobým úrokovým sazbám a odrážela stále velmi záporné úroky v eurozóně při postupně rostoucích úrocích ve Spojených státech. Na negativním výnosu investiční tranše se nejvíce podílely ztráty akciových portfolií dané dočasnými poklesy akciových indexů ve čtvrtém čtvrtletí 2018. Protože je však její investiční horizont nastaven na 3–5 let, vypovídá roční výnos této tranše o správnosti nastavení investičních parametrů pouze velmi omezeně. Výnosy a ztráty jednotlivých portfolií obou tranší (měřené ve vlastní měně portfolia) jsou uvedeny v následující tabulce.

Výnosy a ztráty jednotlivých portfolií likviditní a investiční tranše (ve vlastních měnách)

Tranše	Euro	Americký dolar	Australský dolar	Kanadský dolar	Švédská koruna	Celkem
Likviditní	-0,47 %	+1,66 %	---	---	---	-0,13 %
Investiční	-2,77 %	+0,06 %	+3,56 %	+1,17 %	-0,03 %	-0,70 %

Celkový výnos devizových rezerv (vážený průměr výnosů portfolií měřených v jejich vlastních měnách) činil -0,43 %. Oslabení koruny vůči dvěma hlavním rezervním měnám však vedlo ke kladnému korunovému výnosu 1,10 %, neboť oslabení koruny znamená přecenění cizoměnových položek na vyšší hodnotu (například na konci roku 2017 bylo 1 euro účtováno za 25,540 Kč, zatímco ke konci roku 2018 to bylo 25,725 Kč).

Srovnání celkového výnosu devizových rezerv za rok 2018 s předcházejícími obdobími

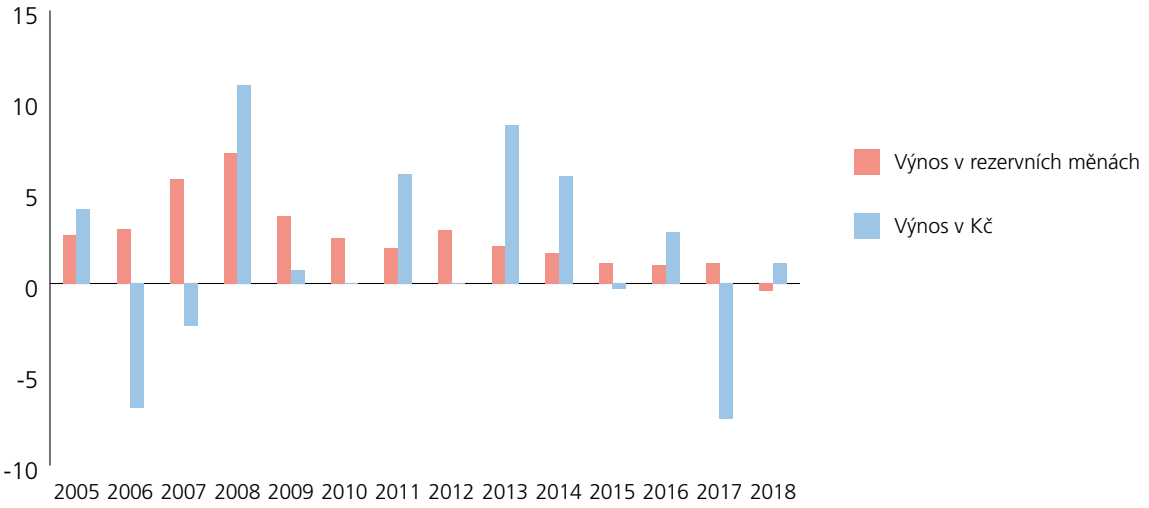

Malou část rezerv představuje zlato a ta část pohledávky vůči MMF, která byla uhrazena nebo je vedena v cizí měně. Tato nekorunová finanční pozice vůči MMF vyjádřená v tzv. zvláštních právech čerpání (SDR) ke konci roku 2018 činila 878 mil. SDR a v průběhu roku vzrostla v důsledku transakcí s MMF o téměř 112 mil. SDR. Držba SDR zůstala prakticky nezměněna a stejně tak se nezměnil ani nulový zůstatek čerpání bilaterálního úvěru, který ČNB poskytla MMF. Během roku 2018 byla část zlata v držení ČNB použita na výrobu mincí. ČNB tak měla ke konci roku 2018 k dispozici 8,8 tuny zlata.

ČNB jako banka státu

Na základě zákona o ČNB a zákona o rozpočtových pravidlech poskytuje ČNB státu a veřejnému sektoru bankovní služby, tj. vedení účtů, provádění platebního styku a služby související s řízením likvidity souhrnných účtů státní pokladny. Kromě organizačních složek státu vede ČNB účty státním fondům, příspěvkovým organizacím zřízeným organizačními složkami státu, Správě železniční a dopravní cesty a zdravotním pojišťovnám. Další skupině subjektů (například územním samosprávným celkům a veřejným výzkumným institucím a vysokým školám) vede účty pro účely příjmu dotací ze státního rozpočtu.

K 31. prosinci 2018 vedla ČNB pro stát a veřejný sektor 15,6 tis. účtů. Na účtech státní pokladny proběhlo denně v průměru 427 tis. transakcí. Klienti v současnosti v rámci státní pokladny využívají téměř výhradně internetové bankovnictví.

Podpora řízení likvidity státní pokladny

Objem vkladů na účtech vládního sektoru může výrazně kolísat, protože je ovlivňován obtížně předvídatelným vývojem příjmů a výdajů státního rozpočtu (například v souvislosti s termíny pro výběr daní). Dopad těchto výkyvů na likviditu se však podařilo minimalizovat zavedením tzv. souhrnných účtů státní pokladny.

Existují dva souhrnné účty: korunový a eurový. Pod korunový souhrnný účet jsou zahrnuty zejména příjmové a výdajové účty státního rozpočtu, účet státních finančních aktiv a pasiv, účty finančních a celních úřadů, státních fondů, Národního fondu atd. Pod eurový souhrnný účet jsou zahrnuty peněžní prostředky především Národního fondu, eurové dluhové služby a cizí prostředky organizačních složek státu. Zahrnutí zůstatků těchto účtů pod souhrnné účty technicky zajišťuje ČNB.

Prakticky všechny zůstatky účtů vládních subjektů jsou monitorovány a řízeny v průběhu dne tak, aby byly pokryty běžné výdaje a zároveň byly efektivně využity volné finanční zdroje. Přebytky na těchto účtech ČNB v závěru dne investuje na finančním trhu, v případě nedostatku zdrojů naopak vypůjčí prostředky od bank. Tyto operace provádí ČNB jménem Ministerstva financí. Denní zůstatky souhrnných účtů se daří udržovat na úrovni 30 mil. Kč, resp. 10 mil. EUR, ačkoliv objem zaúčtovaných příchozích a odchozích plateb se denně pohybuje od 10 do 70 mld. Kč.

Systém souhrnných účtů státní pokladny zvyšuje množství likvidity dostupné pro financování schodku státního rozpočtu a umožňuje efektivně plánovat emise státních dluhopisů. To vede ke snížení refinančního rizika státu a k vytváření rozpočtových úspor prostřednictvím nižších úrokových nákladů na obsluhu státního dluhu.

Podpora financování státního dluhu

V oblasti správy státního dluhu ČNB provádí pro Ministerstvo financí primární prodej krátkodobých i dlouhodobých státních dluhopisů a zastává funkci administrátora těchto emisí. V roce 2018 uskutečnila 29 aukcí státních pokladničních poukázek s celkovým prodaným objemem téměř 184 mld. Kč. ČNB provedla také 55 aukcí státních dluhopisů v celkovém objemu 253,4 mld. Kč. V roli administrátora ČNB vyplácela kupony u státních dluhopisů a provedla výplatu jistiny u dvou splatných emisí. Výplaty a splátky jistiny ČNB zajišťovala rovněž u emisí spořicích státních dluhopisů.

EKONOMICKÝ A FINANČNÍ VÝZKUM

Ekonomický a finanční výzkum v ČNB přispívá k vytváření analytického a znalostního zázemí pro provádění měnové a makroobezřetnostní politiky a také k rozvoji poznání v oblasti makroekonomie a finančních trhů. V rámci organizační struktury ČNB je ekonomický výzkum zajišťován odborem ekonomického výzkumu sekce měnové a finanční výzkum referátem finančního výzkumu sekce finanční stability.

Výstupy výzkumných projektů ČNB jsou prezentovány především ve dvou edičních řadách: CNB Working Paper Series (v roce 2018 vydáno 19 článků) a CNB Research and Policy Notes (v roce 2018 vydán jeden článek). Tyto mezinárodně recenzované výzkumné práce pokrývají širokou škálu oblastí sahajících od empirických analýz reálné ekonomiky přes makroekonomické modelování až po finanční stabilitu. Zároveň ČNB vydala dvě čísla přehledové publikace Economic Research Bulletin, která srozumitelnou formou přibližuje výsledky výzkumu. Květnové vydání bylo věnováno kapitálové regulaci citlivé na riziko, zatímco listopadové číslo přineslo články zabývající se modelováním úrokových sazeb. V časopisech s nenulovým impakt faktorem ekonomové ČNB v roce 2018 publikovali 15 článků.

V květnu ČNB uspořádala tradiční Research Open Day, v rámci nějž vystoupil jako čestný host guvernér rakouské centrální banky Ewald Nowotny. Bankovní rada ČNB současně u příležitosti konání této akce obnovila udílení cen za nejlepší výzkumnou publikaci ČNB. V roce 2018 byly oceněny dvě práce: „An Exchange Rate Floor as an Instrument of Monetary Policy: An Ex-post Assessment of the Czech Experience“, kterou napsali Jan Brůha a Jaromír Tonner ze sekce měnové, a „Banks' Capital Surplus and the Impact of Additional Capital Requirements“, jejíž autorkou je Simona Malovaná ze sekce finanční stability.

V září se ve spolupráci s Českou společností ekonomickou uskutečnil seminář věnovaný vztahu mezi makroobezřetnostní politikou a měnovou politikou, jehož se zúčastnili posluchači z řad zaměstnanců ČNB i z akademické sféry. Na semináři vystoupili s příspěvky dva významní řečníci. V první části semináře Leonardo Gambacorta z Banky pro mezinárodní platby (BIS) ukázal, že nástroje makroobezřetnostní politiky jsou účinné při stabilizaci úvěrového cyklu a předcházení vzniku nežádoucích rizik pro finanční stabilitu. Ve druhé části Mikael Juselius z finské centrální banky (Bank of Finland) ukázal, že měnová politika má dlouhodobý dopad do reálného výstupu ekonomiky skrze svůj vliv na finanční cyklus a že prvky finanční stability by neměly být při diskusích o nastavení měnové politiky opomíjeny.

V listopadu ČNB ve spolupráci s Českou společností ekonomickou zorganizovala seminář věnovaný výročí 20 let cílování inflace. Na semináři vystoupil jako hlavní řečník Andrew Filardo z BIS. Ten ve svém příspěvku zdůraznil, že měnová politika v uplynulých dekádách přispěla k nízké a stabilní inflaci ve vyspělých zemích. Seminář byl následován panelovou diskusí, v níž se účastníci shodovali, že se režim inflačního cílování osvědčil, ovšem před měnovou politikou stojí do budoucna řada výzev.

Podrobné informace o publikacích výzkumu, organizování seminářů a konferencí i ostatních výzkumných aktivitách lze najít na webových stránkách ČNB v části „Ekonomický výzkum“.

EVROPSKÁ A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Evropská centrální banka, Evropský systém centrálních bank a Evropská rada pro systémová rizika

ČNB je členem Evropského systému centrálních bank (ESCB), díky čemuž se její guvernér a viceguvernér pravidelně, obvykle čtyřikrát ročně, účastní zasedání Generální rady Evropské centrální banky (ECB). Členy Generální rady jsou guvernéři centrálních bank všech zemí EU. V roce 2018 se Generální rada ECB zabývala zejména tradičním tématem makroekonomického, fiskálního, měnového a finančního vývoje ve světě, v EU a v eurozóně. Jednání se dále věnovala hodnocení dodržování zákazu měnového financování ze strany členských centrálních bank, tématu odchodu Spojeného království z EU, rostoucímu napětí v obchodní politice na globální úrovni a jeho dopadům, veřejným financím, stárnutí populace v EU a zranitelnosti rozvíjejících se tržních ekonomik.

Zástupci ČNB se dále aktivně zapojovali do činnosti 13 výborů ESCB a řady jejich podvýborů a pracovních skupin. Během roku 2018 ČNB posoudila 100 písemných konzultací Generální rady ECB k materiálům ECB a k návrhům legislativních aktů EU a členských států. Obsahové připomínky vznesla ČNB ke Konvergenční zprávě ECB 2018 a k návrhům stanovisek ECB týkajících se uplatnění ustanovení o ekonomické konvergenci, novely nařízení o Evropské radě pro systémová rizika (ESRB), evropského systému dohledu nad finančním trhem, revize předpisů týkajících se Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA), trhů finančních nástrojů, přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a evropské funkce investiční stabilizace. Své připomínky ČNB zaslala také ke stanoviskům ECB k legislativním návrhům členských států EU, konkrétně k belgickému návrhu zákona o centrálním registru bankovních účtů a finančních transakcí a návrhům chorvatských zákonů o Chorvatské národní bance a Národním auditorském úřadu.

Guvernér a viceguvernér ČNB se účastnili také zasedání Generální rady ESRB, která se zabývala hodnocením systémových rizik v EU a nástroji makroobezřetnostní politiky. V roce 2018 se ESRB na úrovni Generální rady věnovala mimo jiné rozšíření aplikace makroobezřetnostních nástrojů na pojišťovny, zabývala se riziky spojenými s vývojem na trhu rezidenčních a komerčních nemovitostí a diskutovala opatření související s vysokým podílem úvěrů v selhání v některých národních bankovních sektorech. Specifickým úkolem bylo monitorování rizik a opatření spojených s odchodem Spojeného království z EU. Z pohledu ČNB bylo zásadním tématem v pořadí druhé hodnocení rizik daných růstem cen bydlení a úvěry na jejich pořízení, které pravděpodobně povede v průběhu roku 2019 k vydání varování či doporučení vybraným zemím.

Zástupci ČNB působili rovněž v Poradním technickém výboru ESRB a v jeho pracovních skupinách. ČNB v loňském roce přispěla zejména k činnosti týmů, které se zabývaly riziky spojenými s financováním nemovitostí, přístupy členských států při nastavování proticyklické kapitálové rezervy a přeshraničními dopady makroobezřetnostní politiky, včetně její koordinace v rámci EU. Spolupráce v oblasti finanční stability probíhala také v rámci struktur Evropské centrální banky (ECB), a to prostřednictvím Výboru pro finanční stabilitu (FSC), v němž se ČNB účastní zejména prací na zajištění datových zdrojů pro analýzy finanční stability v EU.

Vztahy k radě EU, výbor pro EU

ČNB se ve většině případů přímo neúčastní jednání Rady EU a jejích pracovních a poradních orgánů (výjimku představují například Hospodářský a finanční výbor Rady EU či neformální zasedání Rady ECOFIN). O to větší důraz proto klade na aktivní zapojení do přípravy pozic pro zástupce vlády ČR na příslušná jednání, a to především prostřednictvím zapojení do činnosti Výboru pro EU na pracovní i vládní úrovni a jeho resortních koordinačních skupin. V roce 2018 pokračovala především diskuse o dalším prohlubování hospodářské a měnové unie, dokončování bankovní unie a vytváření unie kapitálových trhů. Jednání se zaměřila na reformu Evropského mechanismu stability (ESM), kde se změny budou týkat zejména nástrojů preventivní pomoci, zavedení možnosti posuzovat dluhovou udržitelnost členských států a využít část prostředků ESM jako společný mechanismus jištění pro Jednotný fond pro řešení krizí (SRF). V oblasti bankovní unie korespondovala projednávaná témata se závěry Rady EU z června 2016 o plánu na její dokončení. S cílem pokročit v jednání o vytvoření Evropského systému pojištění vkladů bylo dohodnuto ustavení pracovní skupiny na vysoké úrovni.

Aktivní byla ČNB také ve formulaci pozic k návrhům v oblasti udržitelných financí. Pokračovala rovněž jednání o víceletém finančním rámci na roky 2021 až 2027 včetně souvisejících námětů na zřízení evropské funkce investiční stabilizace, programu na podporu reforem či rozpočtu pro eurozónu. ČNB dále věnovala pozornost také přípravě společných pozic EU pro jednání v Mezinárodním měnovém fondu (MMF). I zde byl intenzivně projednávaným tématem odchod Spojeného království z EU. Zástupci ČNB se podrobně zabývali možnými dopady brexitu s důrazem na dopady pro sektor finančních služeb.

V červenci 2018 učinilo výrazný krok k přijetí eura Bulharsko, které avizovalo záměr zapojit se v roce 2019 do evropského mechanismu směnných kursů (ERM II), přičemž se zavázalo současně s tím vstoupit i do bankovní unie. V souvislosti s touto iniciativou předložila ČNB Výboru pro EU na vládní úrovni informační materiál s doporučením podniknout konkrétní kroky k vyjasnění podmínek vstupu do systému ERM II.

Mezinárodní měnový fond

ČNB aktivně vstupovala do diskusí týkajících se mezinárodního měnového a finančního systému. Guvernér ČNB, který zastupuje ČR v Radě guvernérů MMF, se zúčastnil každoročních jarních a výročních zasedání MMF a Světové banky. Účastnil se rovněž zasedání Mezinárodního ekonomického a finančního výboru (IMFC), v němž jsou zastoupeny země, které disponují pozicí člena Výkonné rady MMF. Středoevropskou a východoevropskou konstituenci, jejímž členem je ČR, ve Výkonné radě v období od 1. listopadu 2016 do 31. října 2018 zastupovala Michaela Erbenová.

V roce 2018 pokračovaly diskuse týkající se 15. všeobecné revize kvót, která by měla být dokončena nejpozději do výročního zasedání MMF v roce 2019. Revize se zaměřuje na posouzení adekvátnosti zdrojů MMF a způsobu rozdělení kvót mezi členy, včetně stanovení vzorce pro jejich výpočet. Výraznější pokrok v jednáních dosud brzdil rezervovaný postoj Spojených států, které disponují nejvyšším podílem na hlasovacích právech.

Mezi zásadní projednávaná témata patřilo stanovování podmínek v programech MMF pro členské státy měnových unií v oblasti pravomocí přenesených na orgány měnové unie. Dokončena byla též průběžná revize dohledu (surveillance), která nastavila rámec pro komplexní revizi plánovanou na rok 2019. Mezi další diskutovaná témata patřily například role zvláštních práv čerpání (SDR) v mezinárodním měnovém systému, vymezení role MMF v oblasti technologických inovací ve finančním sektoru (FinTech) a v boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu a posílení makrostrukturálních témat v rámci dohledové činnosti MMF. Výkonná rada schválila poskytnutí financování několika zemím, které čelily problémům s platební bilancí. Za zmínku stojí především program pro Argentinu ve výši 40,7 mld. SDR (1 277 % členské kvóty), který se stal největším v historii MMF.

Po dokončení všech domácích schvalovacích procesů spojených se státní zárukou nabyla dne 12. září 2018 účinnosti dohoda o bilaterální zápůjčce do výše 1,5 mld. EUR, která byla uzavřena mezi ČNB a MMF v říjnu 2017. Tato zápůjčka nicméně nebyla dosud čerpána. ČNB se i v roce 2018 zapojovala jako věřitel do pomoci poskytované členským zemím MMF.

V květnu 2018 proběhla každoroční mise dle článku IV Dohody o MMF. Z pohledu ČNB patřily mezi dominantní témata vývoj v reálné ekonomice, nastavení měnové politiky, výhled inflace a vývoj v bankovním sektoru a v oblasti finanční stability. Diskutovány byly nedávné trendy ve vývoji a správě devizových rezerv po ukončení kurzového závazku ČNB. MMF mimo jiné podpořil zpřísnění makroobezřetnostní politiky s tím, že vzhledem k rostoucí zadluženosti domácností je třeba přijmout další opatření ke snížení jejich finanční zranitelnosti.

Aktivity ČNB v dalších mezinárodních organizacích

Guvernér ČNB se účastnil pravidelných setkání guvernérů členských zemí Banky pro mezinárodní platby (BIS), jakož i zasedání Klubu guvernérů centrálních bank regionu Střední Asie, Černomoří a Balkánu. ČNB vyslala svého zástupce na úrovni viceguvernéra na dvě jednání Basilejské konzultační skupiny, která je součástí Basilejského výboru pro bankovní dohled, a na 20. mezinárodní konferenci bankovních dohledů v Abú Dhabí. Viceguvernér Mojmír Hampl vedl v pozici spolupředsedajícího dvě jednání Regionální konzultační skupiny pro Evropu Rady pro finanční stabilitu (FSB) a v pozici pozorovatele se zúčastnil plenárního zasedání FSB v Basileji. Regionální skupina se v roce 2018 kromě jiných témat věnovala rovněž globálním rizikům pro finanční stabilitu, referenčním úrokovým sazbám, tržnímu financování soukromého sektoru, udržitelnému financování, kryptoaktivům či dopadům reforem na finančních trzích na financování infrastruktury. ČNB byla dále zastoupena na jednáních řady pracovních orgánů Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), zejména Výboru pro hospodářskou politiku a Výboru pro finanční trhy. Zástupce ČNB se také v květnu 2018 zúčastnil výročního zasedání Evropské banky pro obnovu a rozvoj.

Zahraniční technická pomoc

V roce 2018 se v ČNB uskutečnilo 19 akcí zaměřených na odbornou pomoc zahraničním partnerům. Šesti seminářů se zúčastnilo 103 osob z 33 centrálních bank a na 11 konzultacích participovalo 45 účastníků z 12 centrálních bank, a to především ze Srbska, Ugandy, Rwandy, Vietnamu a Kambodži. Technickou pomoc poskytovali zaměstnanci ČNB i ve spolupráci s Mezinárodním měnovým fondem (MMF) a v rámci jeho misí a programů participovali na šesti ad hoc akcích, mimo jiné v Bělorusku a Chile.

Rubová strana vysokohmotnostní zlaté mince

Dominantou rubové strany návrhu je monumentální český heraldický lev se srdečním štítem se znakem Slovenska, jehož ztvárnění volněji navazuje na podobu malého státního znaku Československé republiky, který platil – s přestávkou v období protektorátu – od roku 1920 do roku 1960. Pod lvem se nachází motiv rubové strany první československé korunové mince z roku 1922. Po obvodu mince je v opisu text „100 LET ČESKO-SLOVENSKÉ KORUNY“ a letopočty „1919“ a „2019“. Zatímco na lícní straně jsou značky tří společností, které se podílely na výrobě mince, rubová strana nese signaturu autora „OPPL“.

3. ŘÍZENÍ A ORGANIZACE

3. ŘÍZENÍ A ORGANIZACE

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA K 31. PROSINCI 2018

BANKOVNÍ RADA

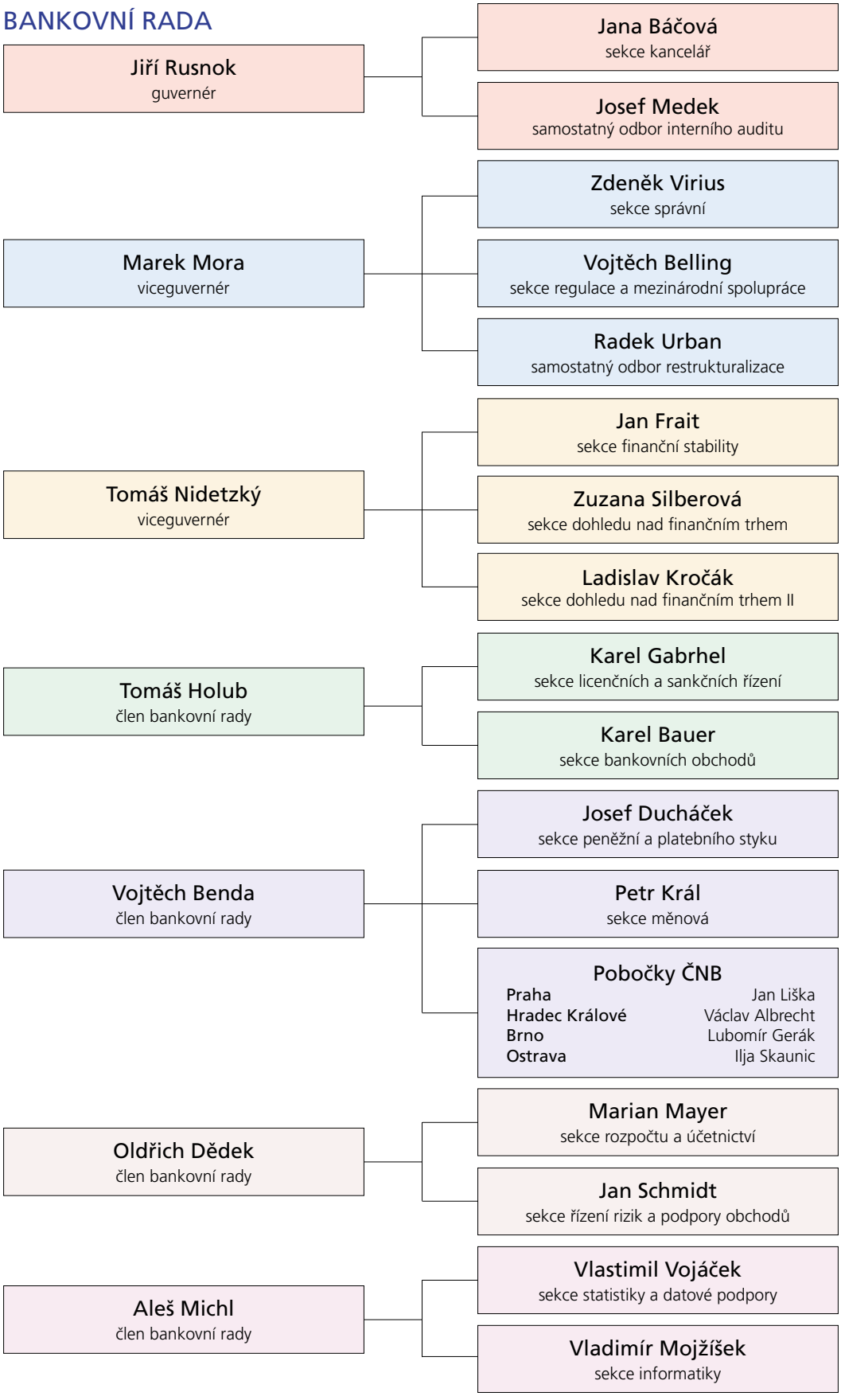

ČNB má dvoustupňový systém řízení. Zásadní rozhodnutí týkající se péče o cenovou stabilitu, která je hlavním cílem ČNB, péče o finanční stabilitu a dalších úkolů v souladu s vymezenou působností ČNB přijímá bankovní rada. Výkon rozhodnutí bankovní rady a odpovědnost za řízení běžného chodu banky jsou delegovány na ředitele sekcí, samostatných odborů a poboček. Informace v této části Výroční zprávy týkající se poboček ČNB a jejich ředitelů představují stav platný před 1. lednem 2019, kdy byly pobočky převedeny z dosavadní přímé podřízenosti bankovní radě do podřízenosti řediteli sekce peněžní.

Organizační struktura ČNB je tvořena ústředím se sídlem v Praze a čtyřmi pobočkami v Praze, Hradci Králové, Brně a Ostravě. ČNB je dále zastoupena v Českých Budějovicích, Plzni a Ústí nad Labem územními pracovišti ústředí, na kterých jsou dislokovány vybrané útvary sekce peněžní a platebního styku (od 1. ledna 2019 sekce peněžní), sekce licenčních a sankčních řízení a sekce dohledu nad finančním trhem II.

Bankovní rada

Vedle kolektivního řízení a rozhodování jednotliví členové bankovní rady také dohlížejí na činnosti jednotlivých organizačních útvarů ČNB podle vymezení stanoveného bankovní radou (viz Organizační schéma k 31. prosinci 2018).

Ředitelé sekcí a samostatných odborů ústředí a ředitelé poboček

Tito vedoucí zaměstnanci plní rozhodnutí bankovní rady a v rámci strategie rozvoje ČNB a koncepcí pro jednotlivé oblasti její působnosti odpovídají za provádění činností jimi řízených organizačních útvarů (vymezených Organizačním řádem ČNB). Určují cíle a úkoly podřízeným zaměstnancům a zajišťují vůči nim výkon práv a povinností zaměstnavatele, které vyplývají z pracovněprávních vztahů. Jejich pravomoci a odpovědnosti se vztahují nejen k přímému řízení, ale též k metodickému řízení činností v jejich kompetenci, ke spolupráci s ostatními organizačními útvary banky a s externími partnery v tuzemsku i v zahraničí a k předkládání návrhů na řešení otázek zásadního významu bankovní radě.

Ústředí

Organizačními útvary ústředí ČNB jsou sekce, které se dále člení na odbory, a samostatné odbory. V oblastech působnosti, které jim vymezuje Organizační řád ČNB, zajišťují provádění hlavních a podpůrných činností banky a metodické řízení v rámci ústředí i ve vztahu k pobočkám.

Při plnění rozhodnutí bankovní rady a výkonu činností, které spadají do působnosti více organizačních útvarů a závisejí na jejich úzké a efektivní spolupráci, jsou využívány koordinační a poradní orgány – Výbor pro řízení aktiv a pasiv, odborné komise a projekční týmy.

Ke dni nabytí účinnosti obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), tj. k 25. květnu 2018, byla v ČNB zřízena funkce pověřence pro ochranu osobních údajů jako nezávislé autority napomáhající při zajišťování souladu činností ČNB s právními předpisy v oblasti ochrany osobních údajů.

S účinností od 1. října 2018 rozhodla bankovní rada o přejmenování sekce regulace a mezinárodní spolupráce na finančním trhu na sekci regulace a mezinárodní spolupráce. Zároveň rozhodla o převedení agendy regulace platebního styku a dozoru nad provozovateli platebních a vypořádacích systémů, poskytovateli platebních služeb a vydavateli elektronických peněz ze sekce peněžní a platebního styku do sekce regulace a mezinárodní spolupráce.

S účinností od 1. ledna 2019 bankovní rada schválila nové organizační uspořádání provozních zastoupení ČNB a rozhodla o převedení a rozdělení souvisejících činností mezi příslušnými organizačními útvary ČNB. Touto organizační změnou byla sekce peněžní a platebního styku přejmenována na sekci peněžní. Ta převzala od stávajících poboček ČNB činnosti v oblasti správy zásob peněz, peněžního oběhu a zajišťování platebního styku pro klienty ČNB a byly do ní organizačně začleněny pobočky v Praze, Hradci Králové, Brně a Ostravě. Ze sekce peněžní a platebního styku bylo převedeno do sekce řízení rizik a podpory obchodů provozování systému mezibankovního platebního styku CERTIS a Systému krátkodobých dluhopisů (SKD) a do sekce rozpočtu a účetnictví byla převedena metodika platebního styku. Do sekce správní byly začleněny veškeré provozní, technické, správní a bezpečnostní činnosti zabezpečované dosud na pobočkách ČNB.

Pobočky

K hlavním činnostem poboček ČNB patří zajišťování správy zásob peněz, vedení účtů podle zákona o rozpočtových pravidlech a účtů dalších klientů ČNB v působnosti pobočky a provádění platebního styku pro jejich klienty.

LIDSKÉ ZDROJE

ČNB po celou dobu své existence věnuje mimořádnou pozornost rozvoji svých zaměstnanců a výběru zaměstnanců nových. ČNB je stabilní a atraktivní zaměstnavatel, jehož zaměstnanci mají příležitost podílet se na plnění jedinečných úkolů, a to ve velmi kvalitním pracovním prostředí.

Nábor a výběr zaměstnanců

Podle průzkumu společnosti Universum patří ČNB mezi tři nejatraktivnější zaměstnavatele v ČR mezi studenty ekonomických oborů. Toto ocenění jí usnadňuje soustavné vyhledávání kvalifikovaných zaměstnanců. Volná pracovní místa jsou inzerována jak interně na intranetu ČNB, tak externě na jejích webových stránkách a na internetových portálech zaměřených na trh práce. Výběr nových zaměstnanců v ČNB obvykle probíhá v několika kolech, v nichž se ověřují jak potřebné kvalifikační a odborné znalosti, tak i osobnostní předpoklady uchazeče pro výkon práce v ČNB.

Počet pracovních míst a zaměstnanců

Stejně jako v předchozích letech pokračovala ČNB v roce 2018 v trendu posilování kapacit pro zajištění klíčových činností, zejména dohledu nad finančním trhem, kde ČNB v posledních letech dostala významné nové kompetence. Počet systemizovaných pracovních míst v ČNB tak k 31. prosinci 2018 stoupl na 1 457. K témuž datu pracovalo v ČNB 1 444 zaměstnanců. V roce 2018 do ČNB nastoupilo 126 nových zaměstnanců a 121 zaměstnanců pracovní poměr ukončilo. Celková míra fluktuace zaměstnanců tak v roce 2018 činila 8,3 %. Průměrná délka hlavního pracovního poměru v ČNB meziročně mírně stoupla na 13,6 roku.

Počet zaměstnanců a počet pracovních míst

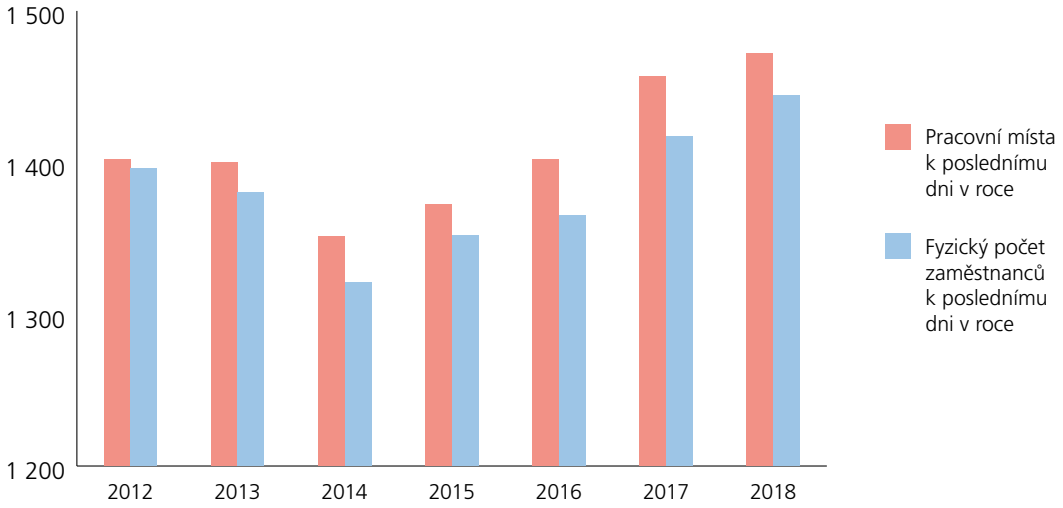

Složení zaměstnanců z hlediska vzdělání, věku a zastoupení žen a mužů

ČNB ztělesňuje hodnoty rozmanitosti a nabízí rovné příležitosti všem zaměstnancům nezávisle na pohlaví, věku, kvalifikaci, národnosti, náboženství či postižení. Dlouhodobě tak má vyvážené složení zaměstnanců.

Struktura zaměstnanců z hlediska dosaženého vzdělání se ve srovnání s předchozími lety výrazně nezměnila. Převažují vysoce vzdělaní zaměstnanci, což odráží odborné požadavky kladené na zaměstnance ČNB.

Struktura zaměstnanců dle nejvyššího dosaženého vzdělání k 31. prosinci 2018
(podíly v %)

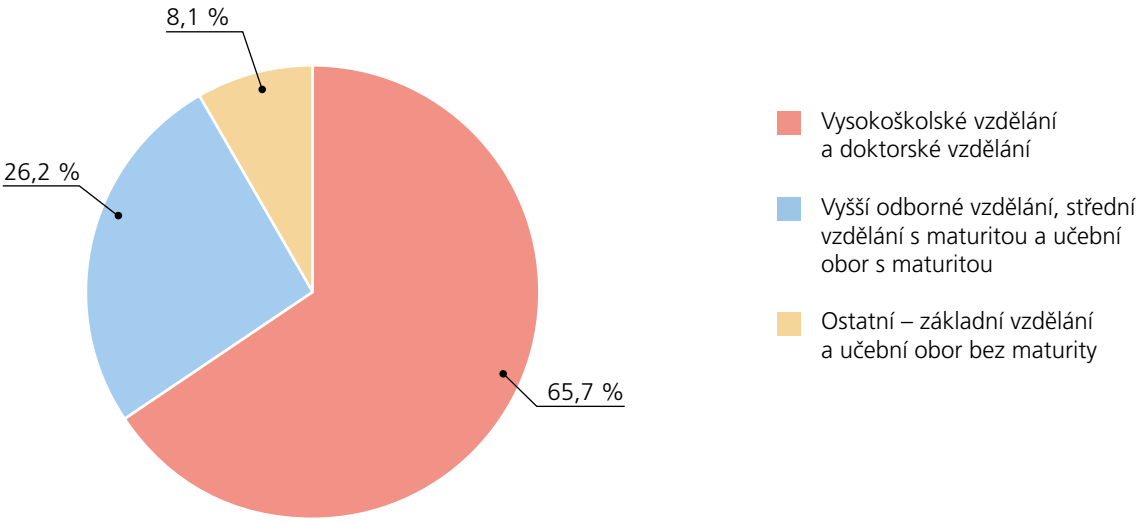

Zastoupení zaměstnanců ČNB z hlediska věku je rovnoměrné a dlouhodobě stabilní. Nejpočetnější skupinu tvoří zaměstnanci ve věku 41 až 45 let (19 %). Rozmanité složení pracovních týmů z hlediska věkové struktury zajišťuje jejich správné fungování a hladké absorbování změn vyplývajících z generační obměny zaměstnanců. Průměrný věk zaměstnanců ČNB v roce 2018 oproti roku 2017 mírně vzrostl o cca 5 měsíců na 45 let a 5 měsíců.

Věková struktura zaměstnanců k 31. prosinci 2018
(podíly v %)

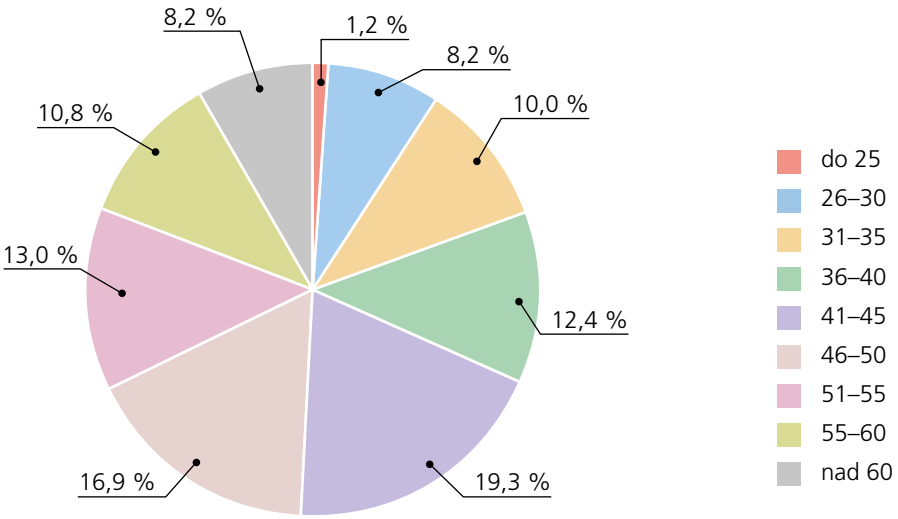

ČNB se rovněž vyznačuje poměrně vyváženým zastoupením mužů a žen mezi svými zaměstnanci. Z následujícího grafu vyplývá, že rovnováha z roku 2017 se v loňském roce vzhledem k fluktuaci zaměstnanců lehce vychýlila a muži svým počtem převýšili počet žen o 34.

Vývoj počtu mužů a žen zaměstnaných v ČNB k 31. prosinci 2018

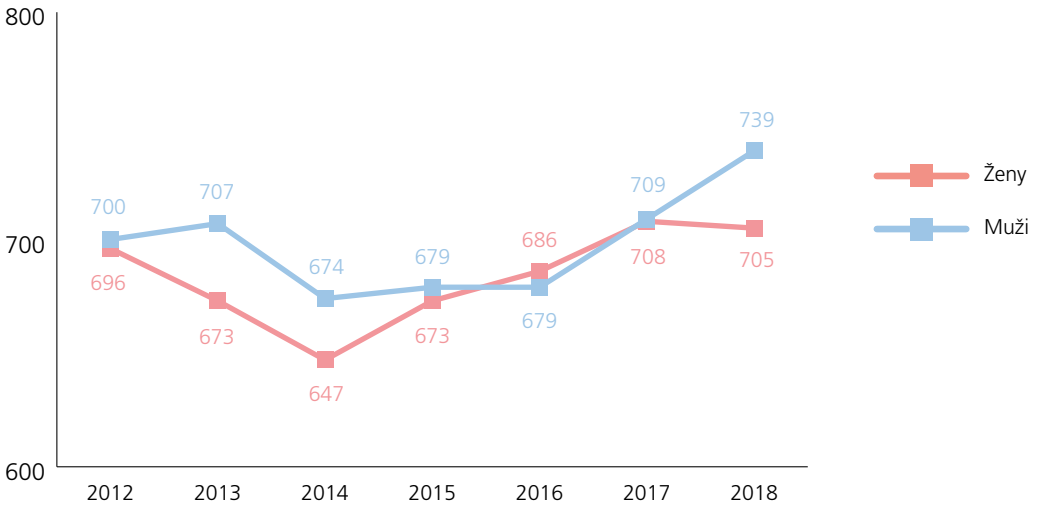

Motivační systém

Základními nástroji pro zvyšování kvality a výkonnosti zaměstnanců ČNB jsou komplexní systém odměňování a systém hodnocení zaměstnanců. Mzdový systém na straně jedné významně napomáhá do ČNB přivádět kvalitní uchazeče o zaměstnání, na straně druhé motivovat, stabilizovat a rozvíjet stávající zaměstnance. Systém hodnocení zaměstnanců slouží jednak k posouzení plnění úkolů za uplynulé období, jednak ke stanovení hlavních cílů a rozvojových aktivit zaměstnance na další pololetí. Přirozenou přidanou hodnotou pracovního hodnocení je podpora motivace zaměstnanců a také identifikace talentů z řad stávajících zaměstnanců.

Náklady na zaměstnance, které zahrnují mzdové náklady včetně náhrad při dočasné pracovní neschopnosti, zákonné odvody pojistného a ostatní sociální náklady (na připojištění, zdravotní péči a stravování), náklady na vzdělávání a zaměstnanecké benefity, dosáhly v roce 2018 objemu 1 685 mil. Kč a oproti předchozímu roku vzrostly o cca 13,4 %.

V souladu se zákonem o ČNB zveřejňuje centrální banka od roku 2004 informace o mzdách všech členů bankovní rady.

Objem mezd vyplacených členům bankovní rady v roce 2018
(v Kč)

	Hrubá mzda[1)]	Čistá mzda[2)]
Jiří Rusnok	5 520 582	3 961 170
Marek Mora	3 774 214	2 701 159
Tomáš Nidetzký	3 790 271	2 747 353
Oldřich Dědek	3 643 414	2 614 887
Vojtěch Benda	3 745 797	2 715 268
Tomáš Holub[3)]	232 437	173 640
Aleš Michl[3)]	235 100	166 928
Mojmír Hampl[4)]	4 501 000	3 260 143
Vladimír Tomšík[4)]	5 475 474	3 903 774

1) Hrubá mzda zahrnuje základní mzdu, odměny za výsledky práce a náhrady mezd podle zákoníku práce.

2) Čistá mzda je hrubá mzda po odečtení pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, daně z příjmu a solidárního zvýšení daně a připočtení slevy na dani na poplatníka a daňového zvýhodnění na vyživované děti u těch členů bankovní rady, kteří o uplatnění slev požádali.

3) Tomáš Holub a Aleš Michl byli jmenováni členy bankovní rady s účinností od 1. prosince 2018.

4) Mojmír Hampl a Vladimír Tomšík ukončili pracovní poměry v ČNB k 31. prosinci 2018.

Vzdělávání zaměstnanců

Vzdělávání zaměstnanců je pro ČNB významnou oblastí, která pomáhá zvyšovat její atraktivitu jako zaměstnavatele. Zahrnuje celou řadu aktivit od interního vzdělávání organizovaného v ČNB přes vzdělávání u tuzemských externích organizací (včetně studia na vysokých školách a jazykové výuky) až po vzdělávání v zahraničí. Celkové přímé náklady (kurzovné bez nákladů na dopravu a ubytování) na vzdělávání zaměstnanců ČNB v roce 2018 dosáhly 14,3 mil. Kč.

V roce 2018 ČNB pro své zaměstnance zorganizovala širokou škálu vzdělávacích aktivit. Interní kurzy, semináře a workshopy byly vedeny jak odborníky z ČNB, tak externími vzdělávacími agenturami a kvalifikovanými lektory. Klíčovou část tvořilo školení nových zaměstnanců v rámci adaptačního procesu a vzdělávací programy pro zaměstnance v rámci podpory jejich kariérního růstu. V rámci profesního rozvoje a zvyšování motivace zaměstnanců připravila ČNB projekt interní mobility, do jehož pilotní verze se zapojili primárně zaměstnanci z oblasti dohledu.

Významnou složku profesního rozvoje zaměstnanců představují mezinárodní semináře, workshopy a konzultace. Účast na nich je pro experty ČNB zajímavá a přínosná především jako příležitost k výměně informací a vědomostí s kolegy z ostatních centrálních bank, dohledových a dalších zahraničních institucí. Vzdělávací akce se tematicky týkaly zejména finanční stability, měnové politiky, ekonomického modelování a vývoje finančních trhů, využívání dat v rámci

dohledových útvarů nad finančním trhem, statistické analýzy či problematiky technologických inovací ve finančním sektoru (FinTech). Kromě centrálních bank patřily mezi pořádající instituce zejména Mezinárodní měnový fond (MMF), Joint Vienna Institute (JVI), Financial Stability Institute (FSI), Study Center Gerzensee aj.

V roce 2018 zaměstnanci dohledových útvarů ČNB nadále využívali semináře organizované orgány dohledu nad jednotlivými sektory finančního trhu v rámci EU – Evropským orgánem pro bankovnictví (EBA), Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy (ESMA) a Evropským orgánem pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA). ČNB také spolupracovala na organizaci dohledových školení v rámci evropské inciativy European Supervisor Education (ESE).

Do aktivní přípravy a pořádání kurzů se zapojila i ČNB, která v roce 2018 hostila 14 mezinárodních vzdělávacích akcí, jichž se zúčastnilo celkem 204 expertů z ostatních centrálních bank EU.

Technické aspekty výroby vysokohmotnostní zlaté mince

Vznik vysokohmotnostní mince není běžnou sériovou výrobou, ale zcela ojedinělým projektem. Některé procesy musely být proto uzpůsobeny nebo nově vytvořeny právě jen pro něj. Výrobu zlaté mince pro ČNB zajistila Česká mincovna se svými subdodavateli. Vítězný sádrový model byl trojrozměrně naskenován a po úpravách vyfrézován do zlatého válce odlitého ve švýcarské společnosti Metalor Technologies. Vyrobený „zlatý disk" připravený pro vyrytí reliéfů měl dvojnásobnou hmotnost (přes 260 kg) a o něco větší průměr než vyfrézovaná mince. Frézování reliéfu mince zajistila Vídeňská mincovna a závěrečné rytecké a cizelérské práce provedla Česká mincovna v Jablonci nad Nisou. Celková doba povrchových úprav mince činila 550 hodin.

4. VZTAHY S VEŘEJNOSTÍ

4. VZTAHY S VEŘEJNOSTÍ

KOMUNIKACE

ČNB si dlouhodobě udržuje identitu jedinečné, nezávislé, prestižní a erudované instituce, která staví na odbornosti, transparentnosti, stabilitě, tradici a důvěryhodnosti. Posledně jmenované v roce 2018 potvrdil i průzkum veřejného mínění, který pro ČNB mezi 1. a 8. únorem zpracovala agentura STEM. Podle něj ČNB důvěřují tři čtvrtiny české populace, což ji činí jednou z nejdůvěryhodnějších veřejných institucí v zemi.

I v roce 2018 byla jednou z nejvíce komunikovaných činností ČNB měnová politika, která je nástrojem pro naplňování hlavního úkolu centrální banky – péče o cenovou stabilitu. Tiskové konference po měnověpolitických zasedáních bankovní rady a čtvrtletní setkání s analytiky, kde ČNB prezentuje svou novou prognózu, jsou živě přenášeny na webových stránkách ČNB s cílem maximálně zkrátit cestu sdělení k odborné i laické veřejnosti a zajistit rovný přístup k informacím všem potenciálním zájemcům.

Tématem, které v roce 2018 zřejmě nejvíce rezonovalo v médiích i mezi veřejností, však byla další doporučení bankám pro poskytování hypoték. Rozhodnutí, které ČNB přijala v květnu v rámci svého druhého hlavního zákonného mandátu – péče o finanční stabilitu – mělo s odloženou účinností od října za cíl zamezit přehřátí hypotečního trhu a případné nestabilitě bankovního systému. Úkolem komunikace centrální banky bylo vysvětlit veřejnosti, že nová pravidla nemají občanům vzít šanci na vlastní nemovitost, ale předejít možným problémům bankovního trhu s nesplácenými hypotékami, což by mohlo rozpoutat podobnou finanční, resp. dluhovou krizi, jakou si svět prošel po roce 2008.

Mezi hlavní komunikační cíle ČNB patří transparentnost a srozumitelnost. Pro ty je klíčovou schopností vést debatu nejen s účastníky finančních trhů, analytiky nebo bankami a dalšími finančními institucemi, na které centrální banka dohlíží, ale i se širokou veřejností. Tomu, kterou cílovou skupinu ČNB oslovuje, přizpůsobuje i nástroje a formu komunikace. ČNB využívá zejména tisková sdělení zveřejňovaná na webových stránkách a svých oficiálních profilech na sociálních sítích Twitter, Facebook, YouTube a LinkedIn. ČNB komunikuje nejen prostřednictvím četných rozhovorů a autorských článků, které její představitelé poskytují médiím, ale také pomocí svých blogů i video blogů. V červnu 2018 ČNB na webových stránkách i sociálních sítích zveřejnila mimo jiné instruktážní video zaměřené na zahraniční návštěvníky s návodem na bezpečnou směnu peněz. Cílem bylo upozornit na riziko nekalých praktik některých směnáren v turisticky exponovaných místech a seznámit klienty směnáren s jejich právy a možnostmi jak postupovat, pokud se cítí být podvedeni.

V rámci přímé komunikace s veřejností ČNB v roce 2018 vyřídila 2 369 telefonických a 5 585 elektronických podání, což oproti roku 2017 představovalo nárůst o 23 %, resp. o 14 %. Písemných podání obdržela ČNB v roce 2018 celkem 942, podobně jako o rok dříve.

V roce 2018 představitelé centrální banky v čele s guvernérem Jiřím Rusnokem opět dvakrát vyjeli do regionů ČR, kde u tzv. Kulatého stolu diskutovali se zástupci tamních firem. V loňském roce se tato setkání uskutečnila v Liberci a v Olomouci.

ČNB v roce 2018 přispěla také k oslavám 100. výročí vzniku Československé republiky mimořádnou emisí zlaté mince o nominální hodnotě 10 000 Kč a vydala speciální oběžné mince v hodnotě 20 Kč s portréty zakladatelů republiky – T. G. Masaryka, M. R. Štefánika a E. Beneše. Ty se setkaly s mimořádně silným zájmem veřejnosti i médií.

Zároveň pokračovaly přípravy oslav 100. výročí zavedení československé koruny, které připadá na rok 2019. Komunikační kampaň k tomuto výročí zahájila ČNB již v listopadu 2018 tiskovou konferencí guvernéra, který představil připravované doprovodné akce a emise platidel k této příležitosti, včetně symbolu oslav – vysokohmotnostní mince z ryzího zlata o nominální hodnotě 100 milionů korun. ČNB během podzimu natáčela krátký film, dokumentující vznik této druhé největší zlaté mince na světě. V souvislosti s oslavami 100. výročí vzniku československé koruny se v koprodukci s Českou televizí natáčel hodinový dokument o historii koruny a měnové politiky, který bude v České televizi odvysílán během jara 2019.

K oslavám 100 let česko-slovenské měny se vázala také soutěž pro studenty základních a středních škol o návrh pamětní stokorunové bankovky, kterou ČNB v roce 2018 vyhlásila společně s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Na konci roku vyšla reprezentativní knižní publikace s názvem *100 let česko-slovenské koruny,* kterou připravil kolektiv autorů pod vedením bývalého viceguvernéra Vladimíra Tomšíka.

V rámci podpory finančního vzdělávání ČNB dále pracovala s webovou stránkou Peníze na útěku, která srozumitelnou formou veřejnosti nabízí rady a návody, jak si vytvořit a následně spravovat osobní a rodinný rozpočet. Připravila také aktualizaci oceňované aplikace České peníze, zaměřené na ochranné prvky českých bankovek, do níž zařadila nové vzory bankovek 100 Kč a 200 Kč s inovovanými prvky proti padělání.

ČNB se v roce 2018 zapojila do druhého ročníku Ekonomické olympiády. Akci pořádané Institutem pro ekonomické vzdělávání poskytl osobní záštitu tehdejší viceguvernér Mojmír Hampl. V rámci soutěže byla vyhlášena Cena ČNB za nejlepší esej na dané téma, kterou dostalo možnost napsat 10 finalistů olympiády. Práce těchto finalistů byly vyhodnoceny odborníky ČNB a zároveň zveřejněny na webových stránkách ČNB, kde dostala možnost hlasovat také veřejnost. Vítězem Ceny ČNB se v roce 2018 stal Jaroslav Koďousek z Gymnázia Boženy Němcové v Hradci Králové.

Již podesáté ČNB podpořila soutěž o nejlepší esej na téma finanční gramotnosti pro studenty středních škol. Tu ve spolupráci s ČNB a městem Karviná organizuje katedra financí a účetnictví Obchodně podnikatelské fakulty Slezské univerzity. Ze 104 zaslaných esejí, tentokrát na téma *Kryptoměny a finanční gramotnost – jak to jde dohromady,* vyhodnotila porota jako nejlepší práci Jakuba Zimy z Gymnázia Broumov. Na pobočkách v Ostravě a v Hradci Králové se uskutečnily další dva Akademické kulaté stoly, během nichž členové bankovní rady diskutovali se studenty vysokých škol z daného regionu na aktuální témata související s centrální bankou.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

ČNB poskytuje informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon") zveřejněním na webových stránkách (zejména na webové adrese www.cnb.cz), nebo žadatelům na základě žádosti. V následujícím textu jsou uvedeny údaje týkající se žádostí o informace podle zákona v roce 2018.

1. Počet žádostí o informace podle zákona: 71
2. Počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti: 6
3. Počet podaných odvolání (rozkladů) proti rozhodnutí: 3
4. Rozsudky soudu ve vztahu k ČNB v oblasti poskytování informací:
   - Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. února 2018, č.j. 5 A 175/2014-37-41. Soud rozhodl o zrušení rozhodnutí ČNB, kterým byla odmítnuta žádost o poskytnutí podkladů, kopií všech listin a obsahu informací, které o osobě žadatelky poskytla ČNB orgánům dohledu nad kapitálovým trhem jiných členských států EU. Věc byla vrácena ČNB k dalšímu řízení. ČNB podala kasační stížnost a návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.
     Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 3. května 2018, č.j. 10 As 118/2018-47, soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek.
     Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. listopadu 2018, č.j. 10 As 118/2018-53, na základě kasační stížnosti ČNB zrušil rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 5 A 175/2014-37-41 a věc vrátil ČNB k dalšímu řízení.
5. Výčet poskytnutých výhradních licencí včetně odůvodnění nezbytnosti poskytnutí výhradní licence: 0

6. Počet stížností podaných podle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení: 4
   - Stížnostmi byl napaden postup ČNB při vyřizování žádostí spočívající v námitce, že ČNB v odpovědi na žádost stěžovatelům neposkytla všechny jimi požadované informace, které měla podle zákona poskytnout, žadatelé také nesouhlasili s vyřízením žádosti podle § 6 zákona, byl namítnut i nezákonný postup ČNB. Všechny stížnosti ČNB vyřídila shodně postupem podle § 16a odst. 5 zákona a vydala rozhodnutí o odmítnutí, resp. částečném odmítnutí žádosti.
7. Další informace vztahující se k uplatňování zákona:
   - Počet žádostí přijatých v roce 2018 oproti předchozímu roku klesl na 71 (v roce 2017 jich bylo 79).
   - Žádosti se týkaly širokého spektra informací, přičemž významná část dotazů se týkala dohledové činnosti ČNB ve všech segmentech finančního trhu včetně dotazů na licenční a sankční činnost. Další žádosti směřovaly do oblasti statistiky či oběhu bankovek a mincí.

KONGRESOVÉ CENTRUM

Prostory kongresového centra jsou situovány v památkově chráněné budově bývalé Plodinové burzy a v roce 2017 byly rozšířeny. Jedním z hlavních úkolů roku 2018 bylo maximální začlenění nových prostor do činnosti kongresového centra. Jednoznačně došlo ke zvýšení atraktivity nejen pro interní potřeby, ale zejména pro externí subjekty. Nové sály jsou multifunkční a mohou být využívány jako zázemí větších konferencí, zasedací místnosti nebo jako další školicí prostor v rámci budovy Plodinové burzy.

V kongresovém centru se v roce 2018 konala setkání nejvyššího vedení ČNB s představiteli zahraničních centrálních bank, zástupci finančních trhů, zaměstnaneckých a odborových svazů či s novináři a analytiky. Odborné útvary banky zde pořádaly konference, jednání výborů a pracovních skupin Evropské centrální banky (ECB), přednášky, prezentace, semináře, pravidelné čtvrtletní zkoušky pojišťovacích zprostředkovatelů a různá školení. Díky prostorové variabilitě a modernímu technickému vybavení patří kongresové centrum mezi často vyhledávané nájemní prostory v Praze. Externí nájemci zde v roce 2018 uspořádali 55 odborných a společenských událostí. Mezi klienty kongresového centra patří veřejné i privátní instituce z různých oborů činnosti, a to domácí i zahraniční.

Další informace lze nalézt na webových stránkách ČNB v části „Kongresové centrum ČNB".

EXPOZICE

Expozice ČNB „Lidé a peníze" je veřejně přístupná výstava, jejímž cílem je seznámit nejširší veřejnost s historií peněz a měnového vývoje českých zemí. Trvalá výstava je umístěna jednak v budově ČNB Praha, a to v prostorách bývalého trezoru, a dále pak v prostorách ČNB Brno, kde se obsahově zaměřuje na specifika tohoto tématu na Moravě. Tematické zaměření obou částí expozice dotvářejí zejména výstavy o díle Jiřího Harcuby, významného českého medailéra a skláře, který navrhl mimo jiné současnou českou pětikorunu i řadu pamětních mincí. Všem zájemcům o návštěvu expozice slouží část webových stránek ČNB „Expozice ČNB", kde lze také nalézt registrační formulář pro komentovanou prohlídku.

V dubnu 2018 navštívil pražskou expozici, která je v provozu od roku 2002, již její 250 000. návštěvník. Expozici v Brně navštívilo v roce 2018 celkem 3 870 osob, od jejího otevření v roce 2016 pak 8 494 osob.

ODBORNÁ KNIHOVNA

Posláním odborné knihovny ČNB je především poskytovat zaměstnancům ČNB i odborné veřejnosti výpůjční, poradenské, referenční, bibliograficko-informační a rešeršní služby. Vysoce specializovaný fond a řada přístupů do elektronických zdrojů umožňují získat informace především z oblasti ekonomie a bankovnictví, práva, výpočetní techniky a okrajově z některých dalších oborů. Knihovna čtenářům zpřístupňuje více než 83 000 svazků publikací a 700 titulů periodik a velké množství výzkumných či výročních zpráv a ostatních publikací.

Pro veškeré knihovnické a výpůjční procesy knihovna využívá informační systém Verbis s internetovým vyhledávačem Portaro. Systém nabízí přehledné vyhledávání relevantních dokumentů, včetně možnosti pořizování a spravování uživatelských kont přes webové rozhraní. Čtenáři se

v knihovně mohou připojit k internetu prostřednictvím pevného připojení i zabezpečené bezdrátové sítě WiFi. Knihovna se nachází v 1. patře Hypšmanovy přístavby Plodinové burzy na adrese Senovážné náměstí 29, Praha 1. Je otevřena od pondělí do čtvrtka od 9 do 17 hodin, v pátek od 9 do 15 hodin. Informace o knihovně včetně elektronického katalogu a kontaktů jsou dostupné na webových stránkách ČNB v části „Odborná knihovna ČNB".

ARCHIV

Archiv ČNB spravuje archivní dokumenty, jejichž původcem je ČNB a její právní předchůdci. V současné době se jedná o 65 archivních fondů o celkovém rozsahu 6 366 běžných metrů, které nabízejí mimořádný pohled do politických, hospodářských, sociálních, ale i kulturních dějin českých zemí a střední Evropy. Badatelna Archivu ČNB je pro veřejnost otevřena celoročně.

V souvislosti s výročím 100 let Československé republiky připravil archiv ČNB výstavu „Vznik Československa v archivních dokumentech České národní banky", která se uskutečnila od října do listopadu 2018 v malé dvoraně budovy ČNB v Praze. Výstava se zaměřila na prezentaci archivních dokumentů, jež dokládají přípravy vzniku samostatného státu a první okamžiky jeho existence. Veřejnosti byl mimo jiné při té příležitosti poprvé představen návrh ústavy budoucího samostatného státu ze září 1918, tzv. Zákon politický. Archiv České národní banky významně participoval i na přípravě mimořádné publikace ke 100. výročí československé měny, která vznikla za redakčního vedení viceguvernéra ČNB Vladimíra Tomšíka (*100 let česko-slovenské koruny*).

Všem zájemcům o informace nebo o studium v archivu ČNB slouží část webových stránek ČNB „O ČNB > Archiv ČNB" a kontaktní e-mailová adresa archiv@cnb.cz.

Ostatní oceněné návrhy vysokohmotnostní zlaté mince

Na pořízení návrhu vysokohmotnostní mince vypsala ČNB soutěž, jíž se zúčastnilo celkem 14 výtvarníků. Ti při tvorbě sádrových modelů stáli před technicky velmi náročným úkolem. Vytvoření návrhů o vnějším průměru 57 cm a průměru mincovního pole 50 cm totiž nemá v českém mincovnictví obdoby.

Kromě vítězného návrhu Vladimíra Oppla postoupily do třetího soutěžního kola další dva návrhy. Druhou cenu obdržel návrh Marie Šeborové za kompoziční řešení zemských znaků Republiky československé na líci a rozvržení dějin do šesti období, charakterizovaných vždy dobovým emblémem (logem) centrální banky a typickou mincí dané doby. Třetí cenu obdržel návrh Jakuba Oravy za monumentální sochařské ztvárnění tématu a výrazný motiv královské koruny ze současné korunové mince.

5. HOSPODAŘENÍ ČNB

5. HOSPODAŘENÍ ČNB

Deloitte.

Deloitte Audit s.r.o.
Nile House
Karolinská 654/2
186 00 Praha 8 - Karlín
Česká republika

Tel: +420 246 042 500
Fax: +420 246 042 555
DeloitteCZ@deloitteCE.com
www.deloitte.cz

zapsána Městským soudem
v Praze, oddíl C, vložka 24349
IČO: 49620592
DIČ: CZ49620592

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA
Bankovní radě České národní banky

Se sídlem: Na Příkopě 28, 115 03 Praha 1
Identifikační číslo: 481 36 450

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky České národní banky sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31. prosinci 2018, výkazu zisku a ztráty a přehledu o změnách vlastního kapitálu za rok končící k tomuto datu a přílohy této účetní závěrky, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace.

Podle našeho názoru přiložená účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv České národní banky k 31. prosinci 2018 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící k tomuto datu v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA), případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na společnosti nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá Bankovní rada České národní banky.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobilé ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, jež dokážeme posoudit, uvádíme, že:

- Ostatní informace, které popisují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou.
- Ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o České národní bance, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržených ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.

Deloitte označuje jednu či více společností Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL"), globální síť jejích členských firem a jejích spřízněných subjektů. Společnost DTTL (rovněž označovaná jako „Deloitte Global") a každá z jejích členských firem představuje samostatný a nezávislý právní subjekt. Společnost DTTL služby klientům neposkytuje. Více informací je uvedeno na adrese www.deloitte.com/about.

Odpovědnost Bankovní rady České národní banky za účetní závěrku

Bankovní rada České národní banky odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je Bankovní rada České národní banky povinna posoudit, zda je Česká národní banka schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy Bankovní rada České národní banky plánuje zrušení společnosti nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem společnosti relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti Bankovní rada České národní banky uvedla v příloze účetní závěrky.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky Bankovní radou České národní banky a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost společnosti nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti České národní banky nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že společnost ztratí schopnost nepřetržitě trvat.
- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy, a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat Bankovní radu České národní banky mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

V Praze dne 22. března 2019

Auditorská společnost:

Deloitte Audit s.r.o.
evidenční číslo 079

Statutární auditor:

Diana Rádl Rogerová
evidenční číslo 2045

ÚČETNÍ VÝKAZY

	ROZVAHA	31. prosince 2018 v mil. Kč	31. prosince 2017 v mil. Kč
1.	**Zlato**	**546**	**602**
2.	**Pohledávky vůči Mezinárodnímu měnovému fondu**	**82 840**	**81 008**
3.	**Pohledávky vůči zahraničí včetně cenných papírů**	**3 167 269**	**3 120 494**
3.1.	Vklady v zahraničních peněžních ústavech a institucích	1 279 864	1 323 050
3.2.	Cenné papíry	1 835 353	1 764 109
3.3.	Ostatní pohledávky vůči zahraničí	52 052	33 335
4.	**Pohledávky vůči bankám v tuzemsku**	**0**	**0**
5.	**Hmotný a nehmotný majetek**	**3 237**	**3 308**
5.1.	Hmotný majetek	3 096	3 228
5.2.	Nehmotný majetek	141	80
6.	**Ostatní aktiva**	**6 741**	**6 729**
6.1.	Ostatní finanční aktiva	4 496	4 302
6.2.	Ostatní	2 245	2 427
	AKTIVA CELKEM	**3 260 633**	**3 212 141**

1.	**Bankovky a mince v oběhu**	**618 629**	**593 854**
2.	**Závazky vůči Mezinárodnímu měnovému fondu**	**79 643**	**81 282**
3.	**Závazky vůči zahraničí**	**144 299**	**140 992**
3.1.	Přijaté úvěry ze zahraničí	0	27 248
3.2.	Ostatní závazky vůči zahraničí	144 299	113 744
4.	**Závazky vůči bankám v tuzemsku**	**2 303 096**	**2 294 920**
4.1.	Přijaté úvěry	2 130 901	1 758 566
4.2.	Rezervy bank	98 039	92 721
4.3.	Ostatní závazky vůči bankám	74 156	443 633
5.	**Závazky vůči státu a ostatním veřejným institucím**	**282 275**	**269 895**
6.	**Ostatní pasiva**	**14 255**	**14 759**
7.	**Rezervy**	**258**	**245**
8.	**Oceňovací rozdíly**	**3 893**	**3 699**
9.	**Základní kapitál**	**1 400**	**1 400**
10.	**Fondy**	**0**	**60 389**
11.	**Neuhrazená ztráta z předchozích období**	**-188 905**	**0**
12.	**Zisk nebo ztráta za účetní období**	**1 790**	**-249 294**
	PASIVA CELKEM	**3 260 633**	**3 212 141**

Údaje za rok 2017 upraveny v důsledku změny účetní metody (položky 8, 10 a 12 na pasivní straně rozvahy).

	PODROZVAHA	31. prosince 2018 v mil. Kč	31. prosince 2017 v mil. Kč
1.	**Vydané záruky**	**1 062**	**1 049**
2.	**Poskytnutý příslib úvěrů a půjček**	**38 588**	**0**
3.	**Pohledávky ze spotových, termínových a futures operací**	**433 069**	**398 115**
4.	**Závazky ze spotových, termínových a futures operací**	**433 407**	**397 498**
5.	**Přijaté záruky**	**38 588**	**64 616**
6.	**Přijaté kolaterály**	**61 093**	**40 602**

	VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY	31. prosince 2018 v mil. Kč	31. prosince 2017 v mil. Kč
1.	**Výnosy z úroků a podobné výnosy**	**18 783**	**14 457**
1.1.	Úroky z cenných papírů s pevnými výnosy	18 132	13 864
1.2.	Ostatní	651	593
2.	**Náklady na úroky a podobné náklady**	**-36 805**	**-13 843**
3.	**Výnosy z akcií a podílů**	**7 499**	**6 764**
4.	**Výnosy z poplatků a provizí**	**718**	**613**
5.	**Náklady na placené poplatky a provize**	**-170**	**-176**
6.	**Zisk nebo ztráta z finančních operací**	**13 871**	**-255 840**
6.1.	Kurzové rozdíly a rozpětí	43 131	-270 365
6.2.	Ostatní	-29 260	14 525
7.	**Ostatní provozní výnosy**	**659**	**1 367**
7.1.	Výnosy z emise bankovek a mincí	437	848
7.2.	Ostatní	222	519
8.	**Ostatní provozní náklady**	**-566**	**-579**
8.1.	Náklady na tisk bankovek a ražbu mincí	-508	-453
8.2.	Ostatní	-58	-126
9.	**Správní náklady**	**-2 040**	**-1 819**
9.1.	Náklady na zaměstnance	-1 692	-1 494
9.1.1.	Mzdy a platy	-1 171	-1 056
9.1.2.	Sociální a zdravotní pojištění	-387	-352
9.1.3.	Vzdělávání a zaměstnanecké benefity	-134	-86
9.2.	Ostatní správní náklady	-348	-325
10.	**Odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku**	**-246**	**-238**
11.	**Rozpuštění opravných položek a rezerv k pohledávkám a zárukám, výnosy z dříve odepsaných pohledávek**	**993**	**6**
12.	**Odpisy, tvorba a použití opravných položek a rezerv k pohledávkám a zárukám**	**-906**	**-6**
13.	**Zisk nebo ztráta za účetní období**	**1 790**	**-249 294**

Údaje za rok 2017 upraveny v důsledku změny účetní metody (položky 6, 6.2 a 13).

Úplná verze účetní závěrky ČNB k 31. prosinci 2018 včetně přílohy je k dispozici na webových stránkách v části „O ČNB > Hospodaření ČNB > Roční účetní závěrka“ a v případě tištěné verze Výroční zprávy také na CD-ROM, je-li přiloženo.

Struktura nákladů a výnosů používaná v dalším textu poskytuje informace podle účelu vynakládaných prostředků. Oproti tomu standardní účetní výkazy, uvedené v účetní závěrce, poskytují přehled o dosažených nákladech a výnosech z druhového pohledu.

Náklady a výnosy ČNB v roce 2018
(v mil. Kč)

	Náklady	Výnosy	Saldo	Meziroční změna salda
Oblast měnová	155 916	159 894	3 978	251 964
Provádění měnové politiky	27 716	0	-27 716	-23 687
Správa devizových rezerv	109 951	98 021	-11 930	-37 915
Kurzové rozdíly	17 300	59 562	42 262	313 243
Klientské operace	48	1 318	1 270	278
Ostatní operace	901	993	92	45
Oblast emise a správy peněz	508	458	-50	-461
Oblast provozní	2 344	206	-2 138	-419
Celkem	**158 768**	**160 558**	**1 790**	**251 084**

ČNB hospodařila v roce 2018 se ziskem ve výši 1,8 mld. Kč. Dosažený výsledek odrážel zejména nastavení domácí měnové politiky, která se nachází ve fázi postupné normalizace.

Od ukončení kurzového závazku v dubnu 2017 ČNB zvýšila svou limitní dvoutýdenní (2T) repo sazbu celkem sedmkrát, z toho pětkrát v roce 2018. S ohledem na potřeby domácí měnové politiky se zvyšovaly i další základní úrokové sazby, tj. diskontní a lombardní sazba. Poslední úprava proběhla 2. listopadu 2018 s tím, že 2T repo sazba dosáhla úrovně 1,75 % p. a., diskontní sazba 0,75 % p. a. a lombardní sazba 2,75 % p. a. Zpřísňování měnových podmínek realizované prostřednictvím úrokových sazeb v kombinaci s nárůstem objemu rezerv, alokovaných bankami na účtech centrální banky v době platnosti kurzového závazku, významně zvýšilo nákladovost operací na volném trhu. V průběhu kalendářního roku 2018 ČNB vyplatila na tento typ měnových operací úroky v celkovém objemu 26,8 mld. Kč. Vzhledem k vyššímu úročení ukládaly komerční banky svoji volnou likviditu především prostřednictvím stahovacích 2T repo operací. Tímto typem měnového nástroje ČNB sterilizovala průměrně 2 512 mld. Kč s náklady 26,7 mld. Kč. Depozitní facilitou, která je úročena diskontní sazbou, v průměru sterilizovala 61 mld. Kč s náklady 0,1 mld. Kč. Součástí portfolia měnověpolitických nástrojů jsou i povinné minimální rezervy bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrních družstev. Při průměrném objemu těchto rezerv ve výši 80 mld. Kč vyplatila ČNB úroky v souhrnném objemu 0,9 mld. Kč.

Posilování domácí měny, k němuž docházelo od opuštění kurzového závazku, bylo taženo reálnou konvergencí české ekonomiky a kladným úrokovým diferenciálem vůči eurozóně, který je důsledkem dřívějšího návratu domácí měnové politiky k normálu oproti politice Evropské centrální banky (ECB). Vlivem domácích faktorů koruna lehce posilovala i počátkem roku 2018. Změna tohoto trendu ve druhém čtvrtletí souvisela především s globálními faktory, do kterých se promítl posun vnímání hospodářského a především měnověpolitického vývoje a výhledu v hlavních světových regionech. Na oslabených pozicích setrval kurz koruny vůči hlavním rezervním měnám až do konce roku 2018. Výsledný kurzový zisk ve výši 42 mld. Kč pramenil zejména z nerealizovaných kurzových zisků a ztrát, které vznikají v důsledku pohybu měnových kurzů u cizoměnových aktiv a pasiv držených v rozvaze do konce kalendářního roku. Nejvýznamnější část nerealizovaných kurzových zisků přinášely hlavní rezervní měny, tj. americký dolar a euro, ale také aktiva denominovaná v japonských jenech.

Záporný výsledek hospodaření ze správy devizových rezerv ve výši 11,9 mld. Kč lze považovat za mimořádný. Je výsledkem souběhu nízkých výnosů pevně úročených instrumentů, které v případě peněžního trhu eurozóny vykazují dlouhodobě záporný výnos, a propadu akciových trhů. Přestože je v akciích alokováno méně než 10 % devizových rezerv, těžila ČNB v posledních letech z významného růstu těchto trhů. Ten se postupně vyčerpal a v posledním čtvrtletí 2018 proběhla rozsáhlá vlna výprodejů doprovázená poklesem akciových indexů všech významných světových trhů. V souhrnu vykázala akciová portfolia účetní ztrátu 26,9 mld. Kč. Dluhopisová portfolia, v nichž je uložena objemově největší část devizových rezerv ČNB, přispěla čistým výnosem 18,6 mld. Kč, na kterém se podílela složka úroková i kapitálová.

V říjnu 2017 ČNB zavedla koncept tranšování devizových rezerv, který spočívá v jejich interním rozdělení na dvě části. Likviditní tranše na konci roku 2018 představovala 48 % tržní hodnoty rezerv a vážený průměr výnosů likviditních portfolií v rezervních měnách činil -0,13 % (viz tabulka v kapitole „Správa devizových rezerv"). Negativní výsledek ovlivnily záporné úrokové sazby eurozóny, neboť většinu tranše tvoří eurové portfolio uložené na depozitech u centrálních bank. Podíl investiční tranše činil 52 % a vážený průměr výnosů portfolií dosáhl -0,70 %. Hlavním důvodem záporného výsledku byl v tomto případě již zmíněný propad cen na akciových trzích. Ten byl částečně kompenzován výnosem pevně úročených portfolií.

Další důležitou, byť z hlediska dopadu do hospodářského výsledku méně významnou činností je oblast bankovních služeb poskytovaných státu a veřejnému sektoru. Ta dlouhodobě vykazuje kladný dopad do hospodaření banky. Výše poplatků vyměřených za vedení účtů, provádění platebního styku či dalších poskytovaných služeb je stanovována s ohledem na pokrytí investičních a provozních nákladů ČNB vynakládaných na tyto činnosti. Objemově největší část příjmů plynula v roce 2018 z konverzí finančních prostředků na účtech klientů. Nejvýznamnějším klientem je v tomto ohledu Ministerstvo financí, které čerpá finanční prostředky z fondů EU a zasílá příspěvky do rozpočtu Evropské komise.

Při výkonu všech činností týkajících se svého vnitřního chodu klade centrální banka důraz na efektivní vynakládání finančních prostředků. Některé provozní aktivity vykazují dlouhodobý pokles či setrvalou úroveň vynakládaných finančních prostředků. Určujícím faktorem z pohledu celkového vývoje provozních nákladů jsou mzdové prostředky, které společně s povinnými odvody na zdravotní a sociální pojištění činí 66 % celkových provozních nákladů banky. Navyšování mzdových prostředků souvisí jednak se zřizováním nových pracovních pozic, zejména v agendách dohledu nad finančním trhem, současně je i odrazem aktuálního vývoje na domácím trhu práce. Oba zmíněné faktory se podílely na meziročním nárůstu provozních nákladů i v roce 2018. Zvýšení čistých provozních nákladů o 24 % ovlivnila i odlišná srovnávací základna, která zohledňovala jednorázové tržby z prodeje ztrátového ubytovacího zařízení ČNB zaúčtované v roce 2017. Po vyloučení tohoto faktoru by meziroční nárůst činil 14 %.

Saldo provozních nákladů a výnosů ČNB v letech 2009–2018
(v mil. Kč)

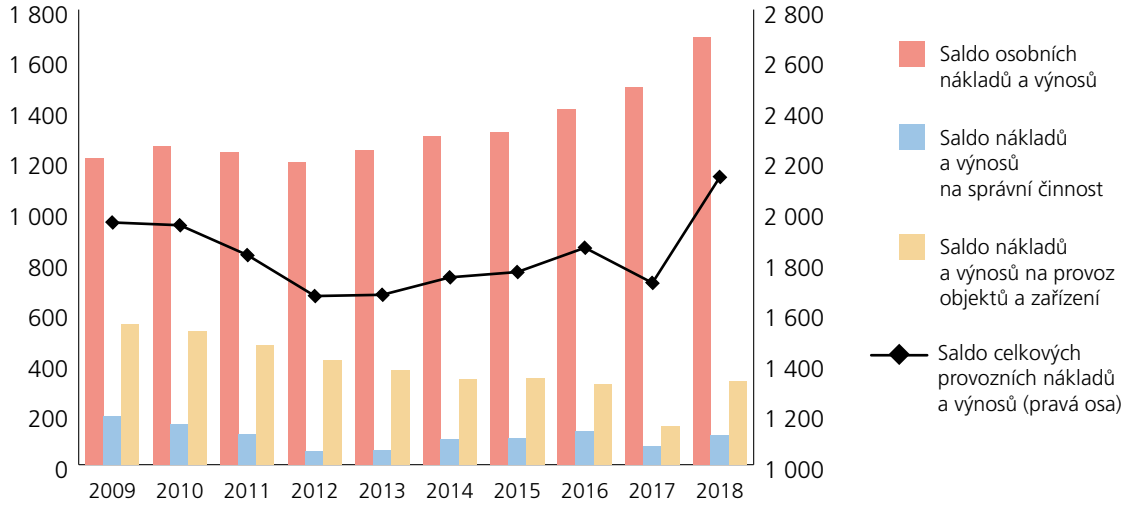

Vlastní kapitál ČNB na konci roku 2018 dosáhl celkové záporné výše 181,8 mld. Kč. Hodnota se v absolutním vyjádření meziročně snížila vlivem kladného výsledku hospodaření za rok 2018 a zisku z oceňovacích rozdílů z akcií a členských podílů v mezinárodních institucích (dluhové cenné papíry jsou po změně účetní metody oceňovány reálnou hodnotou proti účtům nákladů a výnosů). Pokud jde o strukturu vlastního kapitálu, jeho změna souvisela s použitím rezervního fondu na úhradu účetní ztráty z předchozích období. Zbývající část ve výši 188,9 mld. Kč zůstává v rozvaze banky jako neuhrazená ztráta z předchozích období.

ČNB negativní kapitál dlouhodobě vykazovala i v minulosti, aniž by tím ovlivňovala naplňování svého zákonného mandátu v oblasti péče o cenovou stabilitu či realizaci dalších úkolů.

Vývoj vlastního kapitálu ČNB v letech 2000–2018
(v mil. Kč)

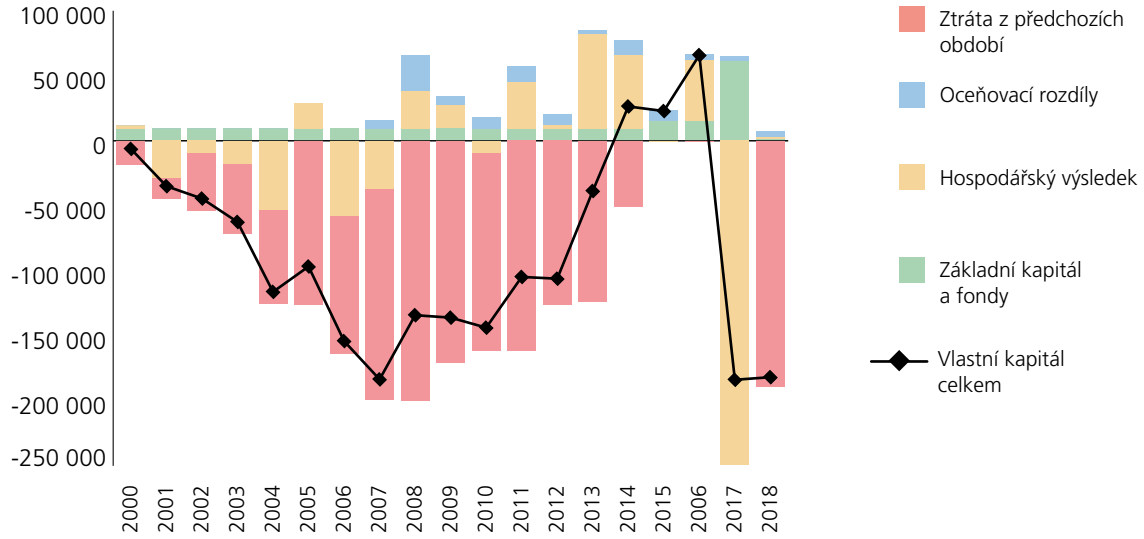

Podrobnější informace o hospodaření ČNB v roce 2018 jsou uvedeny na webu ČNB v části „O ČNB > Hospodaření ČNB > Roční zprávy o výsledku hospodaření ČNB".

SEZNAM ZKRATEK

ABO	Automatizované bankovní operace
AML	směrnice proti legalizaci výnosů z trestné činnosti
AnaCredit	analytická databáze úvěrů Analytical Credit Datasets
BIS	Banka pro mezinárodní platby
BRRD	směrnice pro ozdravné postupy a řešení krize
CERTIS	Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement System
CRD IV	směrnice o kapitálových požadavcích
CRR	nařízení o kapitálových požadavcích
CSDR	nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
EBA	Evropský orgán pro bankovnictví
ECB	Evropská centrální banka
EIOPA	Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění
EMIR	nařízení o infrastruktuře evropských trhů
ERM II	evropský mechanismus směnných kurzů
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESFS	Evropský systém finančního dohledu
ESMA	Evropský orgán pro cenné papíry a trhy
ESRB	Evropská rada pro systémová rizika
EU	Evropská unie
EUR	euro
FinTech	technologické inovace ve finančním sektoru
FSB	Rada pro finanční stabilitu
FSC	Výbor pro finanční stabilitu
FSI	Financial Stability Institute (institut pro finanční stabilitu při BIS)
FTSE 100	benchmarkový index pro britský akciový trh

G20	skupina 20 nejvýznamnějších ekonomik světa
GDPR	obecné nařízení o ochraně osobních údajů
HDP	hrubý domácí produkt
IDD	směrnice o distribuci pojištění
IMFC	Mezinárodní ekonomický a finanční výbor
IOSCO	Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry
JVI	Joint Vienna Institute
Kč	česká koruna
LTV	poměr výše úvěru k hodnotě zajištění
MiFID II	směrnice o trzích finančních nástrojů
MiFIR	nařízení o trzích finančních nástrojů
MMF	Mezinárodní měnový fond
MREL	minimální požadavek na kapitál a způsobilé závazky
MSCI Euro	benchmarkový index pro evropský akciový trh
Nikkei 225	benchmarkový index pro japonský akciový trh
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PRIIP	nařízení o sdělení klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů
Rada ECOFIN	Rada EU ve složení ministrů hospodářství a financí
S&P 500	benchmarkový index pro americký akciový trh
S&P ASX 200	benchmarkový index pro australský akciový trh
S&P TSX	benchmarkový index pro kanadský akciový trh
SDAT	informační systém ČNB pro sběr dat
SDR	zvláštní práva čerpání (jednotná měnová a účetní jednotka MMF)
SKD	Systém krátkodobých dluhopisů
Solventnost II	směrnice o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti
SRB	Jednotný výbor pro řešení krizí
SRF	Jednotný fond pro řešení krizí
USD	americký dolar
ZoI	Zpráva o inflaci

Vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:
ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ
Tel.: 224 413 112
Fax: 224 412 179

www.cnb.cz

Grafický návrh:
ViaGaudium s.r.o.

Sazba:
JEROME s.r.o.

ISBN 978-80-87225-84-4